
KANSAINVÄLINEN KÄSITYÖKERHO

Käsityön ohjausta ja käsityön merkityksiä

Ammattikorkeakoulun opinnäytetyö

Ohjaustoiminnan koulutusohjelma

Lahdensivun toimipiste, kevät 2014

Pauliina Viljanen

LAHDENSIVU
Ohjaustoiminnan koulutusohjelma

Tekijä	Pauliina Viljanen	Vuosi 2014
Työn nimi	Kansainvälinen käsityökerho Käsityön ohjausta ja käsityön merkityksiä	

TIIVISTELMÄ

Tämän työn tarkoituksena oli järjestää Kansainvälinen käsityöryhmä, jossa ulkomaalaistaustaiset naiset voivat tehdä käsitöitä päiväsaikaan, kun heidän miehensä olivat töissä ja lapset koulussa. Tarkoitus oli luoda heille mielekästä tekemistä päivään ja samalla he saattoivat tavata toisia samassa tilanteessa olevia naisia. Ryhmässä annettiin käsityön ohjausta niin englanniksi kuin suomeksi.

Työn tarkoituksena oli tutkia, miten käsityöt voivat edistää naisten hyvinvointia ja millaisia merkityksiä käsitöillä oli Suomessa asuville ulkomaalaisille. Lisäksi mietittiin, mitä käsityökerhon pitäminen ulkomaalaistaustaisille asiakkaille vaatii. Työn teoriaosuudessa perehdyttiin uuteen maahan muuttamisen sopeutumisen haasteisiin, käsityön hyvinvointia edistäviin vaikutuksiin sekä käsitöiden pariin innostamiseen.

Tutkimusmenetelminä käytettiin osallistuvaa havainnointia ja keskustelua ryhmäläisten kanssa käsityökerhon aikana. Käsityökerhon jälkeen tehtiin teemahaastattelu kahdelle ryhmän osallistujalle. Naiset kokivat kerhon toiminnan positiiviseksi, sillä he oppivat uusia taitoja, kuten virkkaamista. Käsitöiden merkitys naisille muodostui maahanmuuttoon liittyvien kysymysten käsitteilystä, kulttuuriin tutustumisesta ja ilon tuottamisesta itselle ja muille. Naiset kokivat käsityöt innostavina ja toivoivat jatkavansa niiden tekemistä tulevaisuudessa.

Avainsanat Käsityöt, hyvinvointi, käsityöryhmä, ulkomaalaistaustaiset, sopeutuminen

Sivut 39 s. + liitteet 8 s.

LAHDENSIVU

The Degree Programme of Crafts and Recreation

Author	Pauliina Viljanen	Year 2014
Subject of Bachelor's thesis	An International Craft Club Guidance and the meaning of handicrafts	

ABSTRACT

The meaning of this thesis was to organize an International Craft Club where women with foreign background could make crafts during day time when their husbands were at work and children at school. The aim of the Club was to create something meaningful to do in their every day life and meet other women who are in a similar situation. In the Craft Club the guidance was given both in English and Finnish.

The objectives were to examine how doing crafts can promote the well-being of the women and what kind of meanings handicrafts had for the foreigners living in Finland. The thesis also reflected what it requires from the Craft Club to have participants with foreign background. The theories applied in this thesis deal with adjusting into a new environment, the well-being effects of crafts and inspiring into craft making.

The research methods were observation and conversations with the participants during the Craft Club. After the Club a theme interview was held with two of the participants. The women found going to the Craft Club a positive experience, because they learned new skills, such as crocheting. The meaning of crafts for the women consisted of questions dealing with immigrating, getting to know the new culture and bringing joy to oneself and to others. The women thought the crafts were inspiring and they wished they would continue doing crafts in the future.

Keywords Crafts, wellbeing, craft club, immigrants, adjusting

Pages 39 p. + appendices 8 p.

SISÄLLYS

1	JOHDANTO.....	1
2	OPINNÄYTETYÖN TAVOITTEET JA MENETELMÄT.....	2
3	ULKOMAALAISEN SOPEUTUMINEN SUOMEEN	4
3.1	Käsityökerhon asiakasryhmän nimeämisen ongelmia	4
3.2	Maahanmuuttajamäärät Suomessa.....	5
3.3	Kulttuurinmuutoksen haasteet ihmisen minäkuvalle	6
3.4	Sopeutuminen suomalaiseen kulttuuriin.....	6
3.5	Kommunikointi ja suvaitsevaisuus	8
4	KÄSITYÖT HYVINVOINNIN JA INNOSTUKSEN LÄHTEINÄ	8
4.1	Käsityön merkityksiä	8
4.2	Käsityöt edistävät hyvinvointia	10
4.3	Käsityöhön innostaminen	10
5	KANSAINVÄLISEN KÄSITYÖRYHMÄN TOTEUTTAMINEN	12
5.1	Ryhmän osanottajien esittelyä	12
5.2	Käsityökerhon toteutus	14
5.3	Tiedottaminen ja osallistujien hankinta	14
5.4	Käsityökerhon sisällöstä päättäminen.....	15
5.5	Ensimmäinen kerta – virkattu sydän.....	16
5.6	Toinen kerta – virkattu patalappu	18
5.7	Kolmas kerta – minisukan neulominen	20
5.8	Neljäs kerta – töiden viimeistelyä.....	21
6	KESKUSTELUJA JA HAVAINTOJA	23
6.1	Kohtaamisia suomalaisten kanssa.....	23
6.2	Kielipuolen asemassa.....	24
6.3	Yhteisöllisyyden muodostuminen.....	24
6.4	Poissaolot ja kerhon ajankohta	25
6.5	Kiinnostus perinteisiin lankatöihin	26
7	KÄSITÖITÄ MUILLE JA ITSELLE – OSALLISTUJEN HAASTATTELUJA.....	27
7.1	Haastateltavien valinta.....	27
7.2	Käsitöiden merkitys haastattelun naisille	28
7.3	Kokemukset käsityökerhosta	30
7.4	Kerhon ilmapiiri.....	32
8	JOHTOPÄÄTÖKSIÄ KÄSITYÖKERHOSTA	33
9	OPINNÄYTETYÖN POHDINTAA	36
	LÄHTEET	38
Liite 1	Käsityökerhon mainos	
Liite 2	Työohjeet	
Liite 3	Haastattelukysymykset	

1 JOHDANTO

Ihmiset liikkuvat aikaisempaa enemmän ja vapaammin maiden rajojen yli ja kansainvälinen yhteistyö on monelle yritys- ja tutkimusmaailmassa työskentelevälle arkipäivää. Ihmisten liikkumisesta johtuen kulttuurien kohtaaminen Suomessa on yhä yleisempää. Suomeen on parina viime vuosikymmenenä muuttanut paljon myös pakolaisia ja pakolaiskeskustelua on käyty vilkkaana mediassa ja muussa julkisessa keskustelussa. Pakolaiskeskustelua vähäisemmälle huomiolle on jäänyt työ- ja opiskeluperäinen maahanmuutto, varsinkin nykyaikainen työnperässä muuttaminen, joka saattaa tarkoittaa muutamaa vuotta siellä, toista täällä. Nämä muuttajat ovat kiinnostuneita uudesta maastaan ja sen kulttuurista, mutta eivät välttämättä pyri oppimaan kieltä tietäessään, että oleskelu ei ole pitkäaikaista. Työn perässä muuttaneiden miesten aviovaimot ovat tilanteessa, jossa heidän pitäisi löytää mielekästä tekemistä päiviinsä saadakseen hyvän kokemuksen ulkomaanvuosistaan. Tässä opinnäytetyössä pyritään tuoda esille juuri heidän näkökulmansa.

Ohjaustoiminnan artonomiopintoihin sisältyvän syventävän harjoittelun yhteydessä Käsi- ja taideteollisuuskeskuksessa Tampereella huomasin, kuinka käsityökeskuksessa kävi asiakkaina myös Suomessa asuvia ulkomaalaisia naisia. Puhuessani heidän kanssaan kävi ilmi, että he toivoivat lisää järjestettyä toimintaa päiviinsä ja heidän haaveissaan oli oppia tekemään käsitöitä, mitä taitoa voisi sitten hyödyntää myöhemminkin. Naiset olivat kuulleet, että Suomessa tehdään paljon käsitöitä, mutta heillä ei ollut käsitystä siitä, missä he voisivat niitä oppia. Käsityöt toivat heille mielekästä tekemistä päiviin sekä auttoivat tekijäänsä kokemaan, että hän teki jotain hyödyllistä ja tuottavaa. Monella ulkomaalaistaustaisella naisella ei ollut työtä, joten käsitöiden teko saattoi korvata heille työssäkäynnin.

Harjoittelussa kuulin myös naisten valittelevan sitä, kuinka vähän heille oli tarjolla englanninkielistä harrastustoimintaa, ja kuinka vaikeaa heidän oli osallistua suomen kielellä ohjattuun toimintaan. Kaikilla Suomessa asuvilla ulkomaalaisilla ei ollut suurta mielenkiintoa suomen kielen opetteluun, jos he tiesivät viipyvänsä maassa vain muutaman vuoden, mutta ilman suomen kielen osaamista jäi helposti ulkopuoliseksi yhteiskunnassamme. Naiset kokivat yksinäisyyttä ja toimeentuloa, sillä usein heidän miehensä olivat päivät töissä ja naiset olivat yksin kotona. Monet ulkomaalaiset olivat kotoisin kulttuureista, jotka ovat yhteisöllisempiä kuin suomalainen kulttuuri, ja he kaipasivat ympärilleen ihmisiä ja sosiaalisia kontakteja. Lisäksi Suomen pimeä ja kylmä ilmasto talvisaikaan saattoi aiheuttaa masennusta ja kotiin toimeentuloa haurautumista.

Opinnäytetyöni ideaksi kehkeytyi perustaa käsityöryhmä, joka olisi suunnattu etupäässä ulkomaalaisille naisille ja jossa ohjausta olisi tarjolla niin suomen kuin englannin kielellä tarpeen mukaan. Ryhmä kokoontuisi päiväsaikaan, kun naisten aviomiehet olisivat töissä ja mahdollisesti lapset koulussa. Taus-

talla oli ajatus saada samankaltaisessa elämäntilanteessa olevat naiset yhteen ja vahvistaa osallistujien sosiaalisia verkostoja uudessa kotikaupungissaan; samalla kenties innostaa naisia aktivoimaan elämäänsä käsitöiden tekemisen avulla. Ryhmän ei olisi tarkoitus olla suomen kielen opetusryhmä, vaan ohjasta annettaisiin joko englanniksi tai suomeksi sen mukaan, mikä on henkilön vahvempi kieli. Pääpaino olisi käsitöissä ja kielenopiskelu saisi jäädä muihin yhteyksiin.

Tässä opinnäytetyössä tarkastelen Suomeen muuttaneita naisia ja käsitöitä sekä mietin, mitä käsityöt tarjoavat Suomessa asuvalle ulkomaalaiselle, vaikka hän asuisi Suomessa vain tilapäisesti. Lisäksi pohdin, mitä käsitöiden ohjaamisessa ulkomaalaistaustaiselle ryhmälle vaaditaan ja mitä käsityöt merkitsevät ulkomaalaistaustaisille naisille.

Valmis opinnäytetyöni käsittää toiminnallisen osuuden sekä kirjallisen kuvauksen ryhmän kokoamisesta, sen toiminnasta, siihen osallistuvien naisten ajatuksista ja kokemuksista sekä omista havainnoistani ja pohdinnoistani. Taustateorioissa tarkastelen maahan muuttoa ja sopeutumisprosessista kertovaa kirjallisuutta, käsityön hyvinvointia edistäviä tekijöitä ja käsitöiden pariin innostamista. Lisäksi haastattelen kahta käsityökerhon osallistujaa saadakseni syvempää tietoa siitä, miten he kokevat käsityökerhon toiminnan ja sen mahdolliset hyödyt itselleen.

2 OPINNÄYTETYÖN TAVOITTEET JA MENETELMÄT

Opinnäytetyöni tavoitteena oli järjestää Tampereella asuville ulkomaalaistaustaisille naisille käsityökerho, joka kokoontuisi kerran viikossa ja jossa opeltaisiin osallistujien kiinnostuksen kohteiden pohjalta peruskäsitöitä, joita voisi tehdä sitten myös kotioloissa. Samalla oli tarkoitus perehtyä naisten kokemuksiin maahanmuutosta sekä heidän käsityksiinsä käsitöiden merkityksestä heidän elämässään. Taustalla oli tavoite myös tutustuttaa naisia toisiinsa, jotta he voisivat kohdata toisia samanlaisessa tilanteessa olevia ihmisiä, tai vahvistaa jo aiemmin syntyneitä suhteita. Käsityökerhon järjestämisellä pyrin piristämään naisten arkea ja saamaan siihen lisää sisältöä. Samalla työ toimi itselleni mahdollisuutena hankkia lisää kokemusta käsitöiden ohjaamisesta ryhmässä, jonka taustat ja taidot eivät olleet tiedossani ja poikkesivat huomattavasti siitä, mihin Suomessa yleensä aikuisväestön parissa olen tottunut. Käsityökerhosta puhuessani käytän tässä työssä usein sanaa ryhmä, jolla tarkoitan synonyymia kerholle.

Tutkimuskysymykseni olivat:

- Mitä käsityön ohjaaminen ulkomaalaistaustaisille osallistujille vaatii?
- Mikä on käsitöiden merkitys ulkomaalaistaustaisten naisten elämässä Suomessa?
- Miten ryhmässä tapahtuva käsitöiden harrastaminen voi edistää ulkomaalaistaustaisten sopeutumista Suomeen?

Tässä työssä kerron käsityökerhon perustamisen vaiheet sekä kerhon etenemisen kerta kerralta sekä pohdin vastaantulevia kysymyksiä. Kysymystä käsityökerhon pitämisestä lähestyin konkreettisesti tekemisen kautta eli dokumentoin havaintojani prosessin aikana. Kahta muuta tutkimuskysymystä lähestyin tutkimalla aiheeseen liittyvää teoriakirjallisuutta ja keskustelujen ja haastatteluiden kautta naisten kanssa pohdin kysymyksiä.

Tutkimukseni oli kvalitatiivinen tutkimus, jossa käytin menetelminä osallistuvaa havainnointia sekä teemahaastattelua. Käytettävä aineistoni oli pieni ja siitä ei voinut tehdä kovin yleisiä johtopäätöksiä. Kvalitatiivisessakin tutkimuksessa ajatuksena kuitenkin on, että ”yksityisessä toistuu yleinen”. Yksittäisiäkin tapauksia tutkimalla voidaan saada näkyviin se, mikä ilmiössä on merkittävää ja yleistä. (Hirsjärvi, Remes & Sajavaara 2001, 169.) Osallistuva havainnointi oli luonteva menetelmävalinta käsityökerhon toiminnassa, sillä osallistuin itse toimintaan joka tapauksessa käsityökerhon vetäjänä ja tein havaintoja jo pelkästään saadakseni kerhon toimimaan parhaalla mahdollisella tavalla. Tässä tapauksessa havainnoin kuitenkin vielä vähän enemmän. Osallistuvassa havainnoinnissa tutkija osallistuu tutkittavien ehdoilla heidän toimintaansa. Tutkija on siten tavallaan ryhmän jäsen, mutta hän voi tehdä myös kysymyksiä tutkittavilleen. (Hirsjärvi, Remes & Sajavaara 2001, 203–204.) Käsityön ohjauksen lomassa havainnoin kerhon jäseniä myös esimerkiksi kuuntelemalla heidän keskusteluitaan ja toisinaan kysymällä heiltä itse kysymyksiä.

Ryhmän jälkeen haastattelin kahta käsityökerhoon osallistunutta saadakseni vielä tarkempaa tietoa aiheesta. Haastattelun etuna on, että haastattelun yhteydessä näkee myös vastaajien eleet ja ilmeet ja haastateltavat voivat kertoa vapaammin ja laajemmin itsestään ja aiheesta kuin muuten osaisi ehkä kysyä. Lisäksi haastattelun yhteydessä pystyy selventämään ja syventämään kysymyksiä ja esittämään lisäkysymyksiä, jos ne ovat tarpeen. (Hirsjärvi, Remes & Sajavaara 2001, 192.) Koska tein haastattelut englanniksi, oli hyvä että pääsin näkemään haastateltavien eleet ja ilmeet, sillä englanti ei ollut välttämättä haastateltavien äidinkieli, kuten ei minunkaan. Eleikieli oli tärkeässä osassa haastatteluita. Haastattelut tein teemahaastatteluna, jossa tärkeimmät teemat olivat:

- käsitöiden merkitys vastaajien arjessa ja käsitöiden tekemisen herättämät tunteet vastaajissa
- kokemukset käsityökerhosta
- oliko työskentelyllä jatkuvuutta kerhon jälkeen
- osallistujien kokemukset vuorovaikutuksesta ryhmän sisällä
- käsityökerhon vastaaminen osallistujien odotuksiin

Pääpaino opinnäytetyössäni on käsityöryhmän toiminnan kuvauksessa sekä haastattelujen ja havaintojen kautta selvitettävässä osallistujien kokemuksissa ja toiminnan merkityksessä.

Ryhmän jäseniksi valikoitui pelkästään naisia. Se oli odotettavissa, sillä tekstiilikäsitöiden harrastaminen on perinteisesti mielletty naisten harrastukseksi.

Periaatteessa minulla ei ollut mitään sitä vastaan, että käsityöryhmään olisi osallistunut miehiäkin, mutta se että olisin lähtenyt heitä erityisesti etsimään tutkimuskohteikseni tasapuolisuuden nimissä, ei tuntunut mielekkäältä. Käsityöryhmän ilmoituksessa (liite 1.) ei kuitenkaan mitenkään mainita, että ryhmä olisi vain naisille. Silti esimerkkistöiden ja ilmoituksen ulkoasun perusteella olisin hämmästynyt, jos ryhmään olisi tullut myös miehiä.

Vaikka opinnäytetyöni käsitteleekin ulkomaalaistaustaisia naisia, en halunnut kuitenkaan estää sitä, etteivätkö suomalaisetkin naiset saaneet osallistua käsityöryhmään. Suomalaistenkin naisten tilanne voi muistuttaa ulkomaalaisten naisten tilannetta esimerkiksi kotiäitiyden merkeissä ja jotkut suomalaiset voivat tuntea olonsa kotoisaksi useiden kansallisuuksien ryhmässä. Ryhmään osallistuiikin yksi suomalainen nainen pienen vauvan kanssa. Hänen osuutensa jäi kuitenkin havainnointien kirjaamisessa vähemmälle huomiolle.

3 ULKOMAALAISEN SOPEUTUMINEN SUOMEEN

Ulkomaalaisen sopeutuminen toiseen maahan on pitkälinen prosessi, jossa käydään läpi monia eri tunteita ja vaiheita. Tässä työssä otin esiin vain muutamia asioita, jotka näin olennaiseksi käsityökerhon asiakkaiden näkökulmasta. Toiseen maahan muuttamisen yhteydessä ihminen joutuu aina prosessoimaan identiteettiään ja minäkuvaansa, mutta prosessin läpikäymisessä voi olla yksilöllisiä eroja.

3.1 Käsityökerhon asiakasryhmän nimeämisen ongelmia

Opinnäytetyöni alkuvaiheessa tuli hankalaksi määritellä, minkälaisesta joukosta työssäni on kyse ja millä hakusanoilla siitä löytyy tietoa. Maahanmuuttaja on yleisin sana, jota nyky-Suomessa käytetään, mutta mielikuva maahanmuuttajasta ei välttämättä anna oikeaa kuvaa kohderyhmästäni. Myös Nykänen Pro gradu -työssään huomioi, kuinka vaikea käsite maahanmuuttaja on. Vaikka sana viittaa Suomeen eri syistä muuttaneisiin ihmisiin, kuvataan sillä helposti vain tietynlaista ulkomaalaisten ryhmää, kuten pakolaisia ja turvapaikanhakijoita. Siinäkin tapauksessa, että sanalla viitataan kaikkiin Suomeen muuttaneisiin ulkomaalaisiin, se sisältää mm. maahanmuuttoviraston määrityksen mukaan oletuksen ”oleskelusta maassa toistaiseksi”. (Nykänen 2012, 9–10.)

Maahantulon syyn on huomattu vaikuttavan kotoutumiseen ja siihen liittyviin ongelmiin (Saarenpää & Korpela 2011, 13). Siitä syystä on perusteltua eritellä, mistä syistä maahantulo johtuu. Ryhmään tavoittamani ihmiset eivät ole kotoisin kriisialueilta ja heidän lähtösyynään on ollut joko se, että perheen mies on saanut työpaikan Suomesta tai että henkilö on mennyt naimisiin suomalaisen kanssa. Niillä, jotka olivat tulleet Suomeen työn vuoksi, ei ollut myöskään aikomusta oleskella Suomessa toistaiseksi vaan heillä oli tiedossa joko päivämäärä tai ainakin kuukausi, jolloin he olisivat lähdessä takaisin ko-

timaahansa. Toiset heistä yrittivät anoa lisää aikaa Suomesta, toiset olivat lähdössä mielellään takaisin.

Siirtolainen on muuttanut toiseen maahan hankkiakseen sieltä pysyvän toimeentulonsa (Myrén 1999, 21). Siirtotyöläiset sen sijaan ovat henkilöitä, jotka tulevat maahan tilapäisesti kausiluontoisen työn vuoksi. Siirtotyöläisillä on yleensä väliaikainen oleskelulupa, eikä heillä ole Suomen kansalaisuutta. (Nykänen 2012, 10–11.) Kohderyhmäni työperäisillä muuttajilla on ollut jo kotimaassaan hyvät työpaikat, ja ulkomaankomennuksella haetaan joko parempia etenemismahdollisuuksia kotimaassa tai vain vaihtelua ja kokemuksia elämään. Joillekin ulkomaankomennukset sanelee yhtiö, jossa henkilö on töissä, sillä työnkuvan liikkuvuus on nykyaikaa. Työperäiset maahanmuuttajat on ehkä kaikkein lähinnä tätä osaa kohderyhmästäni kuvaava termi, mutta useimmat näistä naisista eivät kuitenkaan käy töissä vaan hoitavat kotia tai ovat lasten kanssa kotona.

Koska ryhmässä oli kuitenkin myös muista syistä, esimerkiksi avioliiton kautta, Suomeen tulleita, joiden oleskelu Suomessa oli joko pysyvää tai kahden maan välillä kulkemista, ei työperäinen maahanmuutto riitä kuvaamaan koko kohderyhmääni. Siksi olenkin päätenyt tässä tutkimuksessa käyttämään kohderyhmästäni nimitystä ulkomaalaistaustaiset sanan neutraalisuuden vuoksi. Tällä viitataan kehen tahansa ei Suomessa syntyneeseen, suomea, ruotsia tai saamea äidinkielenään puhumattomaan henkilöön. Toisena nimityksenä käytän sanaa maahanmuuttaja erityisesti teoria-osiossa, sillä teoria koskee yleisesti kaikkia vieraaseen maahan muuttaneita, eikä sillä ole tarkoitus erikseen eritellä muuton syitä.

3.2 Maahanmuuttajamäärät Suomessa

Maahanmuuttajien tarkkaa määrää Suomessa on vaikea mitata, koska mittaus-tavat vaihtelevat eri mittareiden mukaan. Mittareina voidaan käyttää esimerkiksi kansalaisuutta, äidinkieltä, synnyinmaata tai näiden yhdistelmiä. 2000-luvulla Suomeen muutti noin 25000–29000 henkeä vuosittain. Vuonna 2011 Suomessa arvioitiin olevan ulkomaalaisia 4,5 % väestöstä eli 244 827 ihmistä. Suurimmat ulkomaalaisten kieliryhmät olivat venäjänkieliset, vironkieliset, somalinkieliset, englanninkieliset ja arabiankieliset. (Nykänen 2012, 6.) Suurin osa muuttaneista saapui perhesyistä. Muita syitä olivat työ ja opiskelu, humanitaariset syyt ja paluumuuttaminen, esim. inkerinsuomalaiset. (Nykänen, 2012.) Maahanmuuttoviraston selvityksen mukaan vuonna 2011 noin kolmasosa oleskeluluvista myönnettiin perhesiteiden vuoksi, kolmasosa opiskelun vuoksi ja kolmasosa työn- ja elinkeinon harjoittamisen vuoksi. Paluumuuttajia oli 4 prosenttia ja muista syistä maahan tulleita 2 prosenttia. (Maahanmuuton vuosikatsaus 2011, 8.)

Tampereella, missä toteutan opinnäytetyöni, asuu yli 8600 ulkomaan kansalaista noin 125 eri valtiosta. Lisäksi tulevat ne muuta kuin suomea, ruotsia tai saamea puhuvat henkilöt, jotka ovat jo saaneet Suomen kansalaisuuden, sillä

heitä ei enää erikseen tilastoida. Tampereella puhutaan noin 130 eri kieltä. (Tampere, maahanmuuttajien palvelut.)

Monesti suomalaiset eivät erottele, mistä syystä ulkomaalainen on tullut Suomeen, vaan pitävät heitä yhtenäisenä ryhmänä, jota määrittelee vain sana maahanmuuttaja tai ulkomaalainen. Tämä vaikuttaa myös maahanmuuttajan identiteettiin, jolloin hän alkaa itsekkin nähdä itsensä lähinnä ulkomaalaiseksi, jos mitään muuta määrittävää tekijää ei löydy (Puusaari 1997, 21.)

3.3 Kulttuurinmuutoksen haasteet ihmisen minäkuvalle

Muutto toiseen maahan on aina enemmän tai vähemmän tuntemattoman kohtaamista. Kieli, kulttuuri, tavat, arvot, elämänrytmi, jopa ihmisten ilmeet ja eleet ovat erilaisia ja vieraita. Kulttuurinmuutokseen sopeutuminen on yksilökohtaista; joiltakin se sujuu helpommin, toisille se aiheuttaa suurta stressiä ja sopeutumisvaikeuksia. Muutos on sitä voimakkaampi, mitä erilaisemmasta kulttuurista on kotoisin. Maahanmuutto vaikuttaa identiteettiin ja ympäristön muuttuessa omaa identiteettiä aletaan etsiä uudestaan. Identiteetin rakentumisesta vaikeuttaa, jos maahanmuuttaja nähdään vain kansalaisuutensa edustajana ja ulkomaalaisena ja ihmisen persoonallisuuden laajuutta kuten ikää, luonteenpiirteitä, erityistaitoja, ammattistatusta tai vanhemmuutta ei oteta huomioon. (Puusaari 1997, 21–22.)

Ihmisen minäkuva saattaa horjua, jos uuden ympäristön arvot, uskomukset ja kieli ovat huomattavan erilaiset kuin kotimaassa. Maahanmuuttaja kokee olevansa muista poikkeava jo erilaisen puhutapansa vuoksi. Myös omanarvontunto heikkenee, jos jatkuvasti tuntee olevansa ei-toivottu. Puutteellinen kielitaito ja ”sosiaalisten virheiden” tekeminen stressaavat ja arkielämä voi tuntua raskaalta, koska monet asiat on opeteltava alusta asti. (Puusaari 1997, 22.)

Kielteisen minäkuvan voi kääntää myönteiseksi toimimalla ja tekemällä. Aktiivisella toiminnalla pääsee nopeammin mukaan uuteen ympäristöön ja itsetuottamus kasvaa kun tuntee onnistuvansa. (Puusaari 1997, 22.) Aktiiviseen toimintaan mukaan pääsemistä hankaloittaa kuitenkin, jos ei ole työtä tai muuta paikkaa, missä voisi käydä. Maahanmuuttajan pitää itse etsiä esimerkiksi harrastus- tai muusta vapaa-ajan toiminnasta itselleen sopiva paikka, jota kautta voi kohdata ihmisiä ja opetella uuden ympäristön tapoja kokematta olevansa vaivaksi ja häiriöksi. Ei myöskään voi olettaa, että kaikki Suomeen muuttaneet ulkomaalaiset olisivat samanlaisia. Ihmisillä on erilaiset taustat ja erilaiset kiinnostuksen kohteet maahanmuuttajuudesta huolimatta.

3.4 Sopeutuminen suomalaiseen kulttuuriin

Vieraaseen kulttuuriin sopeutuminen on pitkä prosessi, joka vie keskimäärin kolme vuotta. Aikuinen maahanmuuttaja ei koskaan täydellisesti sopeudukaan uuteen ympäristöönsä. Sanotaan että täydelliseen sopeutumiseen menee kolme sukupolvea. Sopeutuminen tapahtuu nykäyksittäin erilaisten kriisien kaut-

ta, joissa heilahdellaan uuden ja vanhan välillä. Muutos aiheuttaa stressiä ja voi laukaista kriisin, jos mikään vanha ja opittu ei päde ja maahanmuuttaja joutuu kamppailemaan kaoottisessa tilanteessa. Muuttajaa auttaa tieto, että kriisi on luonnollinen reaktio ja siitä voi päästä yli. (Puusaari 1997, 24–25.)

Vaikka maahanmuuttaja tietäisi, ettei viivy maassa pysyvästi, sopeutumisprosessi täytyy silti käydä läpi. Puusaaren mukaan maahanmuuttaja tutkailee kulttuurieroja, pohtii arvoja, näkemyksiä ja tapoja. Vieraassa ympäristössä ihminen alkaa tiedostaa oman kulttuurinsa kirkkaammin kuin kotimaassaan. Aluksi toisesta kulttuurista tullut huomaa vain silmiinpistävimät erot, mutta ajan kuluessa hän alkaa hahmottaa yhä pienempiä ja hienovaraisempia kulttuurisia eroja. Vähitellen hän oppii ymmärtämään, että sekä uudessa että vanhassa kulttuurissa on niin hyviä kuin huonoja puolia. Parhaimmillaan ihminen voi poimia molemmista kulttuureista hyvät puolet ja yhdistää ne omaan maailmankatsomukseensa. Sopeutuminen vaatii kuitenkin avoimuutta ja kompromisseja, mutta antaa toisaalta mahdollisuuksia uuteen luovuuteen ja itseilmaisuuksiin. (Puusaari 1997, 25.)

Sopeutuminen ei merkitse, että vanhasta olisi luovuttava ja omaksuttava täydellisesti uusi kulttuuri. Tärkeintä on, että oppii ymmärtämään uuden kulttuurin tavat. Sopeutuminen on onnistunut silloin, kun maahanmuuttaja tuntee sisäistä tasapainoa uuden ja vanhan välillä. Mitä nopeammin menee mukaan toimintaan, sitä nopeammin kotiutuu. Rohkeasti elämänpiiriään laajentava saa parhaiten kiinni paikallisesta elämästä. Muuttajaa auttaa myös tieto oleskeluajan pituudesta sekä etukäteen hankittu tieto uudesta maasta ja sen erikoispiirteistä. Myös vanhan ammatin jatkaminen edistää sopeutumista. (Puusaari 1997, 24–29.) Näin työperäisillä muuttajilla ja perhesyistä muuttaneilla on paremmat mahdollisuudet sopeutumiseen, kuin yllättävään tilanteeseen joutu-neella turvapaikanhakijalla.

Erilaisten kulttuurien kohtaamisessa tarvitaan jotain yhteistä. Suomi ei ole tässä mielessä helpoimpia maita maahanmuuttajille. Kieli on vaikea, kylmä ilmasto voi vaatia totuttelua ja suomalaiset ovat hiljaisia ja pidättyväisiä. Suomalaista kulttuuria leimaa yksin pärjäämisen mentaliteetti ja hillitty käyttäytyminen; liian lähelle tulevaa ihmistä vierastetaan. Ulkomaalaisia hämmentää suomalaisten tapa pitää itsensä ilmeettöminä ja eleettöminä, he tulkitsevat tämän usein kiinnostuksen puutteeksi ja epäkohteliaisuudeksi. Rupattelumaisista lähtöisin olevat tulkitsevat myös suomalaisten verkkaisen puhetyylin väärin, he voivat pitää suomalaisten pitkiä taukoja puheessa hidasälyisyyden merkinä. (Puusaari 1997, 23.)

Suomessa myös kirjallinen ilmaisu on arvostetumpaa kuin suullinen ilmaisu. Puhekulttuureista tulevat joutuvat totuttelemaan siihen, että kaikki ohjeet annetaan täällä kirjallisina. Varsinkin kieltä osaamattomalle tämä merkitsee informaatiokatkosta ja suurta vaivannäköä saada selville, mitä häneltä halutaan. (Puusaari 1997, 23–24.)

3.5 Kommunikointi ja suvaitsevaisuus

Sopeutumisprosessin onnistumisen avainsanoja ovat kommunikointi maahanmuuttajan ja uuden ympäristön kesken. Kommunikaatio on kuin silta ihmisten välillä, joka johdattaa pois yksinäisyydestä ja erillisyydestä. Kontaktit muiden ihmisten kanssa ja ryhmien muodostuminen on tärkeä osa sopeutumisprosessia. Yksilön pääseminen mukaan ryhmään auttaa heitä löytämään paikkansa yhteiskunnassa. Maahanmuuttajan ja kantaväestön kommunikointi on avainasemassa yhteisöllisyyden muodostumisessa. (Myrén 1999, 33–34.)

Suomalaisilla ei aina ole riittävästi ymmärrystä ulkomaalaisten kohtaamiseen. Suomi on monokulttuurinen ja matalakontekstinen yhteiskunta, jossa ihmiset ovat sitä miltä näyttävät ja kulttuuri ei edellytä syvällistä kykyä tulkita toisten viestejä. Siten kommunikointi ulkomaalaisten kanssa voi olla suomalaisille hankalaa. Maahanmuuttajan sopeutuminen on kaksisuuntainen prosessi, joka vaatii suomalaisilta vastavuoroisuutta, ymmärrystä ja suvaitsevaista suhtautumista maahanmuuttajiin. Keskeistä onkin vuorovaikutus, tasa-arvo ja molemminpuolinen kunnioitus. (Myrén 1999, 27, 35.) Ulkomaalaistaustaisen mukaan pääseminen harrastuksiin yhdessä suomalaisten kanssa olisi tärkeä väylä kommunikaation lisäämiselle, mutta se voi olla monelle ulkomaalaiselle liian vaikea tehtävä, jos kantaväestö ei tule vastaan ja esimerkiksi tarjoa palveluita myös englannin kielellä tai jos ei oteta huomioon aikuisia vasta-alkajia harrastusten yhteydessä.

4 KÄSITYÖT HYVINVOINNIN JA INNOSTUKSEN LÄHTEINÄ

Nykymaailmassa ihmisen ei enää tarvitse tehdä käsitöitä selviytyäkseen arjestaan. Kaiken voi ostaa kaupasta eikä hengissä selviäminen kylmässäkään ilmastossa ole kiinni siitä, osaako valmistaa itselleen turkisvaatteen vai ei. Käsitöillä ei myöskään enää mitata perheen vaurautta tai vakuuteta sulhaskandidaattia tytön taidoista ja ahkeruudesta. Nykyaikana käsityöt ovat henkilökohtainen valinta, joita tehdään sen vuoksi, että siitä saadaan mielihyvää. (Kaukinen 2004, 19). Tässä osiossa käsitelän sitä, mitkä ovat käsityön tekemisen syitä nykyaikana, miten ne hyödyttävät ihmistä ja minkä takia tämänkin työn keskiössä on naisten kokoontuminen yhteen nimenomaan käsitöiden merkeissä.

4.1 Käsityön merkityksiä

Jos käsityötä tarkastellaan nykyaikaisen kulttuurin näkökulmasta, voidaan sanoa, että käsityöllä ihminen tukee arkista, ihmisläheistä ja perinteisiin tukeutuvaa toimintaa. Maailmassa, jossa kaikesta pyritään tehdä yhä suurempaan, pieni on rauhoittava vastapaino, jonka yksi ihminen pystyy hahmottamaan ja hallitsemaan. Käsityö vapauttaa luovia voimia ja kasvattaa ihmisen kykyä ymmärtää itseään ja ympäröivää maailmaa. Käsityöesineitä voi koskettaa ja siinä on tunneperäistä voimaa ja jälki sen tekijästä. (Ihatsu 2006, 20.)

Ihmisten motivaation ja aktiivisuuden ylläpitäminen on yksi kulttuurin tehtävistä. Käsityön tekeminen voi antaa elämälle tarkoitusta vaikeiden elämäntilanteiden kohdatessa sekä ylläpitää henkistä vireyttä ja motivaatiota. Käsityötaidon suurin merkitys ei olekaan siinä, miten hyödyllistä sillä saadaan aikaan, vaan miten elämän voi kokea mielekkäämmäksi tekemisen myötä. Käsityö luo jatkuvuuden tunnetta. Maahanmuuttajan sopeutumisprosessissa käsitöistä voi olla hyötyä oman identiteetin vahvistajana. Se voi auttaa maahanmuuttajaa selviämään kahden kulttuurin välitilassa. Käsityön kieli ylittää kansallisten kielten rajat ja on yhteinen monille kulttuureille. (Ihatsu 2006, 21–22.)

Käsityönä tehtyyn lahjaan liittyy erityinen tunne, koska se on harvinainen ja se kertoo lahjan antajan ja saajan suhteesta. Sen arvoa lisää se, että antaja on käyttänyt aikaa ja nähnyt vaivaa lahjan valmistamiseen. (Ihatsu 2006, 21.) Ryhmän naiset puhuivat usein tekevänsä tuotteita joko itselle tai lahjaksi läheisilleen. Tähän liittyy Pölläsen ajatus siitä, kuinka elämän merkityksellisuuden tunne lisääntyy, jos kotona tai läheisten luona näkee itse tehtyjä tuotteita (Pöllänen luento 11.11.2011).

Käsityö on muuttunut nyky-yhteiskunnassa arkiaskareesta harrastajien huviksi ja itsensä toteuttamisen tavaksi. Kun ihmisellä on aikaa, se kuluu mukavammin käsitöitä tehdessä, kun tietää tekevänsä jotain hyödyllistä. (Ihatsu 2006, 25.) Samalla voi pyrkiä kehittämään taitojansa. Monelle äidille tuottaa tyydytystä, kun voi pukea lapselleen edes jonkin itse tehdyn vaateen. Myös oman kodin piristäminen jollakin itse tehdyllä saa paikan tuntumaan enemmän omalta. Käsitöiden tekemiseen liittyy ongelmanratkaisua riippumatta siitä, tekeekö työtä oman päänsä mukaan vai suoraan ohjeesta, sillä ohjeiden tulkitseminen ei ole aina yksinkertaista. Virkkuu- ja neulontatöitä tehdessä joutuu laskemaan silmukoita ja kerroksia ja pysymään selvillä siitä, missä kohtaa työtä on menossa.

Käsityö tarjoaa myös käsin kosketeltavan vaihtoehdon nykyiselle virtuaali-maailmalle. Esineen koskettaminen on erilaista kuin vain tietokoneen ruudun tuijottaminen, sillä koskettamisen kautta voi saada monipuolisempia aistielämyksiä. Käsityössä voi nauttia eri materiaalien tunnusta, kuten kankaan pehmeystä, metallin kylmyydestä tai saven elastisuudesta. Hajuaisti monipuolistaa kokemusta, kuten puun tai villan tuoksu. Käsityö palauttaa todelliseen maailmaan, se antaa laajemman kuin pelkän visuaalisen kokemuksen. (Ihatsu 2006, 27.) Jos oma mieli on myllerryksessä, käsitöiden tekeminen voi antaa muodon ajatuksille ja rauhoittaa levotonta mieltä. Kun ihminen toimii aktiivisesti työn muodon saavuttamiseksi, hän samalla muokkaa sisäistä maailmaansa myös muiden asioiden osalta. Maahanmuuttajalla identiteetin uudelleenmuotoutumisen prosessissa käsityöt voivat olla taustalla myllertävän ajatustyön helpottavia tekijöitä.

Kansainvälistyminen on tuonut käsityöhön myös viihteellisiä arvoja (Ihatsu 2006, 26). Internetin välityksellä löytää helposti toinen toistaan upeampia käsitöitä, joissa yhdistyvät moderni populaarikulttuuri ja perinteiset kädentaidot leikkisällä ja taidokkaalla tavalla. Nämä luomukset herättävät toiveita ja mie-

lihaluja siitä, että osaisi itsekin tehdä vastaavaa. Työ näyttäisi olevan helposti saatavilla ohjeineen ja materiaaleineen, jos vain osaisi tuon taidon. Käsityö on myös ekologinen valinta. Nykyaikaisen kertakäyttökulttuurin yhteydessä on hyvä huomata, kuinka paljon aikaa ja vaivaa yhden tuotteen tekemiseen menee. Se saa arvostamaan tuotteita enemmän ja siten mahdollisesti pitämään niistä parempaa huolta, että ne säilyisi hyvänä mahdollisimman pitkään.

4.2 Käsityöt edistävät hyvinvointia

Ihmisen hyvinvointi ilmenee tyytyväisyytenä elämään, mahdollisuutena kehittää itseään ja elämän kokemisena mielekkääksi. Yksi niistä tavoista, joilla ihmiset hakevat virkistystä ja tarkoitusta elämäänsä, voi olla käsityö. Käsityöhön liittyy paljon symboliikkaa tekijästä itsestään ja hänen suhteestaan ympäröivään maailmaan. Käsityön avulla muodostuu linkki eri sukupolvien välille, jossa yksilö kiinnittyy perheeseensä, sekä muiden ihmisten välille, jolloin hän kiinnittyy esimerkiksi ystäviinsä. Käsityö antaa tilaa itseilmaisulle, sillä jo pienissäkin töissä näkee eron ihmisten kädenjäljen välillä. Tekijän ja käsityötuotteet välinen vuorovaikutus voi lisätä henkilön tyytyväisyyttä elämään ja nostaa hänen itsearvostustaan työn onnistumisen myötä. Käsityön pitkälinen prosessi voi antaa ihmiselle aikaa ja tilaa erilaisten tärkeiden asioiden käsittelyyn ja muokatessaan työtään ihminen kokee hallitsevansa edes jotakin elämänsä aluetta. Lisäksi käsityö voi tuottaa hyvinvointia sosiaalisena ja kulttuurisena yhdessä olemisen ja tekemisen muotona. (Pöllänen 2012.)

Ihmisellä on tarve kuulua ryhmiin, tulla hyväksytyksi ja olla yhteydessä muihin ihmisiin. Myös harrastukset lisäävät kokemusta hyvinvoinnista, sillä ne irtottavat ajatukset arkielämän pyörteistä. Harrastusten parissa voi myös toteuttaa itseään jollain merkitykselliseltä tuntuvalla tavalla. (Sallinen ym. 2007) Käsityöryhmällä on mahdollisuus olla ulkomaalaistaustaisen naisen elämässä keino tavata muita ihmisiä ja kokea tulevansa hyväksytyksi. Ryhmä voi lisätä hyvinvoinnin kokemusta tuomalla jotain erilaista heidän elämäänsä sekä antamalla tilaisuuden oppia jotakin heille merkityksellistä.

Minna Huutilaisen mukaan käsitöiden tekeminen nostaa itsetuntoa ja rakentaa kokonaisvaltaisempaa minäkuvaa sekä saa tekijän uskomaan itseensä ja omaan pystyvyyteensä (Lehti 2012). Tällaisista taidoista on huomattavaa etua kaikille ihmisille, mutta erityisesti toisesta maasta toiseen muuttaville, jotka tilanteensa puolesta joutuvat rakentamaan identiteettiään uudestaan ja kohtaamaan omaa osaamattomuuttaan uudessa ympäristössä. Käsityöt auttavat myös rentoutumaan ja purkamaan stressiä (Lehti 2012).

4.3 Käsityöhön innostaminen

Karppinen kirjoittaa käsityöhön innostamisesta sosiokulttuurisen innostamisen näkökulmasta. Sosiokulttuurisessa innostamisessa sosiaalinen, kulttuurinen ja pedagoginen toiminta kietoutuvat yhteen, mikä on pitkälti myös suunnittelemani käsityöryhmän perusta. Innostamisen periaatteet soveltuvat myös

tämän työn tarkoitukseen aktivoida käsityökerhon osallistujia ja saada heitä mukaan toimintaan. Käsityöhön liittyvän innostamisen tavoitteena on ihmisen saattaminen käsillä tekemisen iloon, intoon ja haluun sekä taitoon, uteliaisuuteen ja rohkeuteen kokeilla uutta ja koetella omia rajojaan. Käsityötä voi tulkita persoonallisesti omista lähtökohdistaan käsin sekä tarkastella omaa suhdettaan ympäristöön ja yhteisöön. (Karppinen 2008, 101.)

Myös käsityön yhteydessä innostamisen tarkoituksena on vahvistaa yksilön taitoja ja kestävyyttä kohdata erilaisia eteen tulevia asioita. Kyse on asennekasvatuksesta, jonka myötä uskallus kokeilla uusia asioita vahvistuu. Innostuminen aiheesta näkyy tekemisen, kokemisen ja tutkimisen haluna, jolloin yksilö kykenee löytämään vastauksia ongelmien ratkaisemiseksi. Innostunut yhteisö ruokkii yksilöiden toimintaa ja yhdessä oppimista. Käsillä tekeminen voi toimia ihmisen voimauttajana, inhimillisen kasvun perustana ja elämän rikastuttajana. Ulkopuolisen innostajan, eli esimerkiksi ohjaajan, tehtävänä on johdattaa yksilöt oppimisen tielle ja tehdä itsensä lopulta tarpeettomaksi. (Karppinen 2008, 102–103.)

Ihmisillä on toiveita, haaveita ja mielikuvia, jotka odottavat toteutumistaan. Monesti ihminen keksii myös erilaisia verukkeita, ettei toimeen tarvitsisi ryhtyä. Tässä tilanteessa ulkopuolinen innostaja voi edistää haasteiden vastaanottamista ja niiden voittamista. Taitonsa, tietonsa ja kokemuksensa jakaminen ryhmässä kasvattaa itsetuntoa ja -varmuutta. Itsetunnon vahvistaminen on erityisen tärkeää maasta toiseen muuttajille, jotta he kokisivat itsensä hyväksytyiksi ja tarpeellisiksi myös uudessa ympäristössään. Innostaminen on ennen kaikkea identiteetin ja luovuuden vahvistamista sekä luottamuksen vahvistamista omiin kykyihin ja taitoihin. Kun osallistuja uskaltaa tehdä itsensä nähtäväksi tietoineen ja taitoineen, ja hän kykenee oma-aloitteisesti aktiiviseen toimintaan ja aloittamaan uusia projekteja, on hän saavuttanut tärkeän tason oman kasvun ja itsetuntonsa kannalta. (Karppinen 2008, 103–104.)

Positiivisella palautteella on merkittävä rooli itsetunnon tukemisessa ja kannustaminen onkin yksi ohjaajan tärkeimmistä tehtävistä. Pienikin edistysaskel antaa aiheen positiivisen palautteen antamiseen. Tekijälle tulisi muodostua käsitys, että hän pystyy kohtaamaan haasteita ja selviytymään niistä. Oppimisen ja tekemisen ilo löytyy Karppisen mukaan muun muassa siitä, että saa tehdä ja kokeilla, hauskuutella ja irrotella, oikeita työtapoja ei painoteta liikaa, saa positiivista kannustusta ja tunteen siitä että ”minä osaan” sekä voi osallistua yhteiseen päätöksentekoon, kuten siihen, mitä ryhmässä tehdään. Oppimisen ilon kannalta on tärkeää loppuun saatettu työ, joten isommat projektit on hyvä jakaa pienempiin osioihin. Tehtävä täytyy kokea omaksi ja että se vastaa omaan taitotasoon nähden sopivalla haasteella. (Karppinen 2008, 105–106.)

Nämä kaikki tekijät ovat merkittäviä suunniteltaessa toimintaa mille tahansa ryhmälle ja ne sopivat hyvin myös ulkomaalaistaustaisista koostuvalle ryhmälle. Olenkin pohjannut käsityökerhoni suunnittelun näille periaatteille. Positiivinen kannustaminen on mielestäni ensiarvoista kaikenlaisessa harrastustoiminnassa, sillä se auttaa jaksamaan ja kannustaa yli vaikeista kohdista uu-

den oppimisessa, jotta harrastus ei lopu heti ensimmäiseen karikkoon. Uusia kädentaitoja opeteltaessa näitä karikkoja on varmasti edessä, joten runsas kannustaminen on tärkeää. Vaikka tietyt perustekniikat on käsityössä hallittava, painotan aina käsityön tekijöille, että tarkoitus ei ole tehdä täysin samantyyppistä työtä kuin malli, oma kädenjälki saa näkyä. Työ on aina tekijänsä oma luomus, jota arvostetaan jo itseisarvona, koska sen tekijä on arvokas.

Ryhmän suunnittelun alusta asti olen pitänyt tärkeänä sitä, että osallistujat pääsevät vaikuttamaan tuntien sisältöön, ja pyrin toteuttamaan heiltä tulevia ideoita tavalla tai toisella. Tähän liittyy myös tehtävien mielekkääksi kokeminen, sillä aikuiset ihmiset eivät tule mukaan toimintaan, jonka tekeminen ei ole heille mielekästä. Aloitetut työt myös pyritään tekemään loppuun. Toiveeni on, että ryhmän loppumisen jälkeen osallistujat jatkaisivat käsityöharrastusta tavalla tai toisella. Tärkeintä on, että usko omiin taitoihin ja kipinä käsitöiden tekemiseen olisi syttynyt.

5 KANSAINVÄLISEN KÄSITYÖRYHMÄN TOTEUTTAMINEN

Opinnäytetyöni toiminnallisessa osuudessa kokosin ulkomaalaistaustaisista naisista koostuvan ryhmän, joka kokoontui 4 kertaa helmi-maaliskuussa 2014 käsityökerhon merkeissä kaksi ja puoli tuntia kerrallaan. Ryhmässä tehtiin käsitöitä ja samalla tutustuttiin toisiin ryhmäläisiin ja keskusteltiin asioista, jotka nousivat esiin ryhmässä. Välillä myös itse kyselin ryhmäläisiltä asioista, joita halusin tietää opinnäytetyöni kannalta.

5.1 Ryhmän osanottajien esittelyä

Käsityöryhmässä oli osallistujina yhteensä kahdeksan naista. Heistä kolme oli japanilaisia, kaksi yhdysvaltalaisia, yksi kanadalainen, yksi venezuelalainen ja yksi suomalainen. Yhdelläkään kerralla kaikki kahdeksan naista eivät olleet paikan päällä, vaan kertojen osanottajamäärät vaihtelivat ks. kuva 1. Viisi ryhmän ulkomaalaisista oli maassa sen vuoksi, että heidän aviomiehensä olivat töissä Suomessa. Useimpien työ sopimukset olivat määräaikaista, esimerkiksi kahden vuoden sopimuksia ja koko Suomessa oleskelun ajan oli tiedossa, että edessä on paluu omaan kotimaahan. Kaksi ryhmäläisistä oli naimisissa suomalaisen miehen kanssa ja heidän oleskelunsa maassa oli siis pitkäaikaisempaa. Ryhmän suomalainen osanottaja oli tutustunut kahteen ryhmän japanilaiseen jo aikaisemmin ja heidän elämäntilanteensa olivat hyvin samankaltaisia, vaikka hänellä ei maahanmuuttotaustaa ollutkaan. Hänen osallistumisensa ryhmään oli arvokas lisä ja hän osasi keskusteluissa tuoda esille suomalaista näkökulmaa ja kertoa suomalaisten tavoista, mikä varmasti kiinnosti muita jäseniä.

Ryhmän jäsenistä kaksi kävi osa-aikaisesti töissä, kolme hoiti kotona pieniä lapsia, kaksi oli kotiäitejä, joiden lapset olivat jo kouluikäisiä ja yksi oli työtön työnhakija. Suhtautuminen työssäkäyntiin vaihteli osallistujien kulttuuri-

taustan mukaan. Japanilaisille naisille oli luontevampaa pyrkiä hakemaan töitä ja osallistua ainakin osittain perheen elättämiseen. Yhdysvaltalaisille ja kanadalaiselle kotiin jääminen oli oma valinta, eivätkä he kokeneet työssäkäyntiä Suomessa edes vaihtoehdoksi. Yhdysvaltalaisnainen kertoi, kuinka hän oli kotimaassaan järjestänyt lasten kouluruokailua palkattomana vapaaehtoistyönä. Suomessa työskentelyn hän koki kuitenkin mahdottomaksi jo kielitaidottomuuden vuoksi. Lisäksi hän kertoi, ettei halunnut viedä työpaikkaa joltakulta suomalaiselta, joka tarvitsisi sitä enemmän kuin hän. Työssä käyminen ei monenkaan ryhmän naisten mielestä ollut heille merkittävä seikka suomalaisen yhteiskuntaan sopeutumisessa.

Lähes kaikilla ryhmän jäsenillä oli samansuuntaisia kokemuksia suomalaisten ihmisten kohtaamisesta. Heidän mukaansa suomalaiset eivät kadulla katsoneet silmiin eivätkä hymyilleet, niin kuin heidän maassaan oli tapana. Kun he olivat toimineet näin Suomessa, he olivat saaneet osakseen kummeksuvia katseita. Suomalaisten kanssa ei ollut helppo tutustua, mutta monella oli myös kokemuksia joistakin poikkeusyksilöistä, jotka olivat ottaneet heidät lämpimästi vastaan ja joiden kanssa he olivat päässeet ystävystymään. Japanilaisnaisen mukaan ystävystymisessä pätevät samat lainalaisuudet niin täällä kuin kotimaassakin. Ihmisillä piti olla jokin yhteinen kiinnostuksen kohde, jotta väliaikaisesta tuttavuudesta saattoi muodostua pitkäaikainen ystävyysuhde. Hänelle itselleen käsityö oli ollut yksi tällainen tekijä tutustumisessa suomalaisten ihmisten kanssa.

Kuva 1. Käsityökerhon osallistujia kokoontuneena työn pariin.

5.2 Käsityökerhon toteutus

Etsin kokoontumispaikkaa Tampereelta lähettämällä sähköpostikyselyitä eri tahoille. Eräs paikoista, joihin lähetin kyselyn, oli Tampereen Setlementtiyhdistys, josta vastaus tuli heti seuraavana päivänä. Setlementtiyhdistys ehdotti paikaksi ylläpitämäänsä Tyttöjen Taloa, joka sijaitsee Tampereen ydinkeskustassa. Kävin tutustumassa paikkaan ja kertomassa tulevan ryhmän tarkoituksesta ja käynnin aikana kävi ilmi, että toiminta sopisi erinomaisesti Tyttöjen Talon tiloihin ja toimintaan.

Tyttöjen Talon toiminta keskittyy 12–28-vuotiaisiin maahanmuuttaja- ja suomalaistyttöihin ja -naisiin. Tiloissa on tarjolla muun muassa suomenkielen opetusryhmiä, äiti-lapsi-ryhmiä maahanmuuttajille, läksyapua ja erilaisia luovia harrastusryhmiä, kuten kädentaitoryhmiä. Vaikka käsityökerhon kohderyhmä ei rajoittunut alle 28-vuotiaisiin, sitä ei Tyttöjen Talon puolesta pidetty ongelmana, koska olisimme kuitenkin oma erillinen ryhmämme, joka kokoontui, kun talossa ei ollut muita ryhmiä. Tampereen Tyttöjen Talon tilat ovat hyvin kodinomaiset ja viihtyisät isossa kerrostalohuoneistossa, josta saimme käyttöömmme yhden huoneen sekä mahdollisuuden kahvitella keittiössä. Huoneen varustuksena oli pöytiä ja tuoleja sekä Fatboy-säkkituoleja. Tämä riitti käsityökerhon tarpeisiin, sillä tilantarpeemme ei ollut suuri, mutta samalla se myös ohjasi valittavissa olevia käsityömenetelmiä, sillä esimerkiksi märkähuovutus rajautui pois valikoimista liian sotkuisena menetelmänä kyseiseen tilaan. Säkkituolit huoneessa tulivat hyvään käyttöön vauvojenhoidon yhteydessä.

Käsityökerhon ajankohta valikoitui saadun tilan ehdoilla. Tyttöjen Talon ainoa vapaana oleva aika oli tiistai aamupäivisin, joten siitä tuli kerhon tapaamisajankohta. Kokootumiset sijoituivat aikavälille 11.2.–11.3.2014 ja tapaamisia oli yhteensä neljä kertaa. Välissä oli talvilomaviikko, jolloin ei ollut tapaamista, koska Tyttöjen Talo oli kiinni. Kukin kerta alkoi kello 11.00 aamupäivällä ja kesti kaksi ja puoli tuntia kello 13.30 asti. Usein lopetusajankohta hieman tästä venyi, mutta tilan oli oltava tyhjänä jälleen kello 14.00 mennessä, jolloin alkoi Tyttöjen Talon oma toiminta.

5.3 Tiedottaminen ja osallistujien hankinta

Kun paikka ja aika olivat selvillä, saatoinkin aloittaa kansainvälisen käsityöryhmän markkinoinnin. Laadin ilmoituksen ryhmän järjestämisestä (liite 1.) mutta en ollut varma, tavoittaisiko se kohderyhmäänsä. Vaikka ilmoituksessa mainitaan kansainvälinen käsityöryhmä, siitä ei kuitenkaan kovin hyvin tule esiin, että osallistujiksi toivotaan Suomessa asuvia ulkomaalaisia. Ainoa tähän viittaava seikka oli laittaa englanninkielinen versio ensimmäiseksi ja suomenkielinen vasta toiseksi. En kuitenkaan halunnut käyttää ilmoituksessa sanaa maahanmuuttaja, sillä mahdollista on, että kohderyhmäni ihmiset eivät miellä itseään maahanmuuttajiksi ja siten torjuvat mainoksen. Ilmoittelun ongelma oli, että kohderyhmä oli niin rajattu ja hankalasti tavoitettava. Tiedossani ei

ollut yhtään englanninkielistä tiedotuskanavaa, jota suurin osa ulkomaalais-taustaisista aktiivisesti seuraisi. Jo alkuun oli selvillä, että suoraan ihmiseltä toiselle kertominen olisi todennäköisesti paras mainosväylä.

Harjoitteluajanani olin tutustunut kahteen ulkomaalaistaustaiseen naiseen, jotka olivat kiinnostuneita käsitöiden tekemisestä. Otin yhteyttä heistä kumpaankin, esittelin idean heille ja pyysin heitä kertomaan ystävilleenkin. Toinen naisista julkaisi ilmoituksen myös Facebook-sivuillaan, mikä varmasti tavoitti enemmän Tampereella asuvia ulkomaalaisia kuin oma Facebook-sivuni, jossa myös julkaisin ilmoituksen. Ilmoitus oli luonnollisesti esillä myös Tyttöjen Talon ilmoitustaululla. Otin yhteyttä myös kolmeen englanninkieliseen päiväkotiin Tampereella ja pyysin heitä lähettämään ilmoituksen lasten vanhemmille. Kaikki kolme päiväkotia lupasivat tämän tehdä. Lisäksi ilmoitus oli esillä Tampereen kansainvälisen koulun sekä Tampereen kaupungin maahanmuuttajainfon ilmoitustauluilla.

Alkuun ilmoittautuneita oli vain kaksi, ja alkoi näyttää epävarmalta, saadaanko ryhmää kasaan ollenkaan. Viimeisellä viikolla ennen kerhon alkua tuli kuitenkin neljä ilmoittautumista lisää ja käsityökerho voitiin toteuttaa. Myöhemmin ryhmän jo alettua, tuli vielä kaksi ilmoittautunutta lisää. Heidän mukaantulonsa ei aiheuttanut mitään ongelmia ja he täydensivät ryhmää hyvin, sillä monet ryhmäläiset olivat läsnä vain silloin tällöin, riippuen heidän muista menoistaan. Ilmoittelusta huolimatta kaikki osallistujat tulivat jonkun tutun tai ystävän kautta eli näiden kahden naisen kautta, joille olin alun perin kertonut ryhmästä. Kansainvälisen päiväkodin tai koulun kautta ei tullut yhtään osallistujaa, joskin ilmoituksen näkyminen myös näissä paikoissa saattoi varmistaa joidenkin osallistujien käsitystä siitä, että kyseessä oli varteenotettava ryhmä, johon he voisivat osallistua.

5.4 Käsityökerhon sisällöstä päättäminen

Käsityökerhon tarkoituksena oli, että jokaisella kokoontumiskerralla tehtäisiin jokin yhden kerran aikana valmiiksi saatava käsityö. Osallistujien täytyisi hankkia materiaalit itse, joten yritin välttää kalliita materiaaleja edellyttäviä töitä. Toisaalta yhteishankinnalla monet materiaalit tulisivat edullisemmiksi, jos sille olisi tarvetta. Aikaisempien keskustelujen perusteella olin jo päättänyt, että kerhossa tultaisiin ainakin virkkaamaan ja neulomaan, sillä ne tuntuivat kiinnostavan kohtaamiani ulkomaalaisia. Halusin jättää menetelmien valinnassa tilaa myös ryhmästä esiin nouseville ideoille, enkä halunnut lyödä lukkoon ennen ryhmän alkua kaikkia tulevien kertojen ohjelmaa.

Ennen ensimmäistä kertaa lähetin ilmoittautuneille sähköpostia, jossa kysyin osallistujilta heidän toiveitaan kerhossa tehtävistä tuotteista ja sitä, minkä verran he olivat aikaisemmin esimerkiksi neuloneet tai virkanneet. Vastaukset olivat melko haastavia. Jotkut sanoivat, etteivät osanneet virkata tai neuloa ollenkaan tai vain vähän ja halusivat oppia nämä taidot paremmin. Samassa yhteydessä he saattoivat sanoa haluavansa tehdä pipoja, lapasia, säärystimiä tai

sukkia. Toiset vastasivat vain, että kaikki käy tai jättivät vastaamatta. Vastusten perusteella kävi selväksi, että naiset halusivat tehdä peruskäsitöitä, mutta samalla heidän toiveensa olivat melko korkealla. Käytettävissä olevan ajan ja osallistujien taitotason perusteella oli melko selvää, etten pystyisi toteuttamaan osallistujien toiveita pipojen, sukkien ja lapasten tekemisestä.

Lopulta päädyin päättämään vain ensimmäisen kerran aiheen valmiiksi ja katsomaan mitä jatkossa seuraisi. Minulla oli joitakin ideoita mietittynä, joita ajattelin esitellä naisille ryhmän edetessä ja katsoa, miten he niistä innostuisivat. Valintakriteereitä ideoilleni oli, että työt olivat eri tekniikoin toteutettuja ja toisistaan poikkeavia, mutta kohtuullisen yksinkertaisia tehdä ja niistä olisi iloa esimerkiksi lahjana, käyttöesineenä tai sisustuselementtinä. Lisäksi päätökseen vaikuttaisi havaintoni ryhmän työskentelystä ensimmäisellä kerralla. Vaikeus oli siinä, että en tiennyt varsinaisesti mitään osallistujien taitotasosta, tiesin vain sen, että jotkut olivat tehneet käsitöitä aiemmin, jotkut eivät olleet tehneet paljon mitään. Sähköpostikysely ei ollut valaissut tätä asiaa riittävästi, ja ihmisten oma arvio taidoistaan on usein häilyvä. Siten vasta itse näkemällä osallistujien tason pystyisin päättämään kerhon tulevista töistä. Halusin osallistujille onnistumisen kokemuksia, joten olisi turhaa yrittää puskea läpi valmiita ideoita, jos ne olisivat liian vaikeita tai liian helppoja osallistujille.

Ennen jokaista kertaa lähetin ryhmäläisille sähköpostin, jossa kerroin, mikä oli kerran aiheena ja millaisia tarvikkeita heidän pitäisi tuoda mukanaan. Tein myös jokaisesta kurssilla tehtävästä tuotteesta ohjeet englanniksi kuvien kera ja jaoin ne paikalla oleville monisteina. Ohjeet ovat liitteenä 2. Ohjeiden teossa pyrin seuraamaan yleistä käsityöohjeiden tyyliä, jotta osallistujat oppisivat lukemaan niitä, ja siten voisivat myös jatkossa omatoimisesti tehdä lisää töitä ohjeiden avulla. Pyrin kertojen aikana kuitenkin aina painottamaan, että ohje on vain suuntaa-antava ja sen muuttaminen on täysin sallittua ja jopa suotavaa.

5.5 Ensimmäinen kerta – virkattu sydän

Ensimmäisen kerran tapaamisessa paikalla oli viisi naista ja yksi vauva. Ensimmäisen kerran aiheeksi olin valinnut tasossa olevan sydämen virkkaamisen. Sydän kiinnitettiin korttiin, jota voitiin koristella vielä enemmän skräppäys-papereilla, jotta saatiin aikaiseksi ystävänpäiväkortti, sillä kerta oli juuri ennen ystävänpäivää. Oma mallikorttini näkyy kuvassa 2. Työn valinnassa olin miettinyt, kuinka osa ryhmäläisistä osasi virkata, osa ei. Työ oli mielestäni tarpeeksi pieni ja helppo myös aloittelijoille ja edistyneemmät virkkaajat voisivat tehdä useampia sydämiä, ja siten myös useampia kortteja, jos ehtisivät. Ensimmäisellä kerralla jaoin saman langan kaikille, mutta olin ohjeistanut ryhmäläisiä tuomaan virkkuukoukun mukanaan.

Kuva 2. Ystävänäpäiväkortti, jossa virkattu sydän.

Ryhmäläiset saapuivat paikalle vaihtelevasti. Ensimmäinen oli paikalla jo hyvissä ajoin ennen aloitusaikaa ja joutui odottelemaan muiden saapumista, viimeisimmät tulivat paikalle noin 15 minuuttia yli aloitusajan. Alun tutustumisen ja itsestä kertomiskierroksen jälkeen siirryimme melko nopeasti virkkamisen pariin. Näytin ensimmäiset silmukat koko ryhmälle ja teimme työtä yhdessä, mutta pian edistyneemmät virkkaajat alkoivat tehdä työtä itsenäisesti ohjeen avulla, kun oma aikani kului pitkälti aloittelijoiden avustamiseen. Huolehdin kuitenkin siitä, että kiersin aika ajoin jokaisen osallistujan luona katsomassa heidän työtään ja vastaamassa kysymyksiin.

Melko nopeasti kävi selväksi, että sydämen virkkaus oli ryhmälle liian haastava työ. Kaksi osallistujaa eivät olleet virkanneet koskaan aikaisemmin ja paljon aikaa kului jo aloitussilmukan, ketjusilmukan ja kiinteän silmukan opettelemiseen, joita kävimme monta kertaa yhdessä läpi hitaasti näyttämällä. Minulla oli oma työ, jota tein samaa tahtia osallistujien kanssa. Muillekin tuotti vaikeuksia se, että työ tehtiin melko ohuella langalla ja 2 ½ koukulla, mutta heidän ohjeistamisensa keskittyi lähinnä lisäyksien ja kavennuksien näyttämiseen, työn tasaisuuden huomiointiin ja ohjeen lukemiseen. Toisen aloittelijan kanssa piirsimme hänen ohjeeseensa mallikuvan työstä silmukka silmukalta ja hän kirjoitti omia täydennyksiään ohjeisiin.

Naiset olivat kuitenkin innokkaita oppimaan ja iloitsivat onnistumisistaan. Iloinen puheensorina kuului huoneessa kaiken aikaa, mikä toisinaan hidasti entisestään töiden tekoa sillä välillä osallistujat keskittyivät enemmän puhumiseen kuin virkkaamiseen. Vauvan hoitoon kului osa ajasta, mikä hidasti myös töiden etenemistä, sillä vauva kiersi välillä sylistä syliin, kun jokainen halusi pidellä vauvaa. Kukaan ei ehtinyt saada sydäntä valmiiksi ensimmäisen kerran loppumiseen mennessä. Osa kuitenkin otti korttitarpeet mukaansa, jotta saattoivat tehdä kortin kotona valmiiksi.

Seuraavalla kerralla kaksi ryhmäläistä kertoi tehneensä sydämen kotona valmiiksi ja molemmat olivat tehneet niitä myös lisää. Toinen aloittelijoista sanoi ensimmäisen kerran aikana, että olisi tietenkin mukavaa, jos voisi saada jonkin valmiin tuotteen aikaiseksi, mutta tärkeintä hänelle oli, että hän oppii uuden taidon eli virkkaamisen voidakseen hyödyntää sitä sitten myöhemmin omatoimisesti. Siten työn valmiiksi tekemisellä ei ollut hänelle niin väliä. Seuraavalla kerralla hän ja eräs toinen naisista kuitenkin sanoivat, että sydämen virkkaus oli ollut heille liian vaikea tehtävä, toiselle myös siksi, että hänellä oli heikentynyt näkö ja pientä lankaa oli ollut vaikea nähdä.

Kyselin ensimmäisellä kerralla ryhmäläisten toiveita jatkosta. Hankaluuksista huolimatta he halusivat jatkaa virkkaamista seuraavalla kerralla oppiakseen sen kunnolla. Olin itse ajatellut, että joka kerralla olisi eri tekniikka, mutta nähtyäni ryhmän tason, olin samaa mieltä heidän kanssaan. Virkkaus kaipaasi vielä enemmän harjoittelua, jotta myös aloittelijat voisivat sanoa osaavansa virkata. Lisäksi halusin, että osallistujille tulisi onnistumisen kokemus virkkaamisesta, jota nyt ei ehkä vielä kaikille tullut. Päätimme yhdessä, että seuraavalla kerralla virkkaisimme patalappua paksummalla langalla ja koukulla, mikä toivottavasti olisi heille helpompaa.

5.6 Toinen kerta – virkattu patalappu

Toisella kerralla paikalla oli kuusi osanottajaa ja kaksi vauvaa. Ryhmään oli tullut uusia jäseniä ja joku edelliskertaisista ei ollut paikalla. Olin tehnyt patalappuista kaksi erilaista vaihtoehtoa, suorakulmaisen ja pyöreän (kuusikulmaisen) mallin, ja molempiin oli ohje. Kerroin osallistujille, että jos halusi tehdä helpomman työn, kannatti valita suorakulmainen pannulappu, mutta ne jotka halusivat, saattoivat kokeilla pyöreän lapun tekemistä.

Kaksi naisista valitsi pyöreän patalapun, muut valitsivat suorakulmaisen. Toinen naisista oli uusi osanottaja, jolla oli aikaisempaa kokemusta virkkauksesta, mutta hän oli lähinnä opetellut asioita itsekseen kokeilemalla. Hän oli kehitellyt esimerkiksi jonkinlaisen puolipylvään ja pylvään yhdistelmän, jollaista en ollut ennen nähnyt. Toisaalta hän oppi nopeasti, kun näytin hänelle viralliset silmukat. Käsityöharrastuneisuus näkyi hänen työn tekemisen rentoudessaan toisin kuin muilla osallistujilla, mutta hän sanoi, ettei hän yleensä luekennut mitään ohjeita, vaan teki töitä kuvan perusteella tai omasta päästään. Hän

painotti sitä, miten oli hyvä että joku näytti hänelle, kuinka työt oikeasti tehdään.

Suorakulmaisen patalapun virkkaaminen villalangasta ja numero 4 koukulla oli huomattavasti helpompaa osallistujille kuin viimekertainen sydän. Aloittelijatkin pääsivät nyt paremmin etenemään työssään, mutta toisaalta heillä oli jo edellisikerran kokemus taustallaan. Yllättäen työtä helpottavaksi tekijäksi eräällä aloittelijalla osoittautui hänen kirjava lankansa, josta pystyi nimeämään silmukoiden kohtia eri värien avulla. Saatoin esimerkiksi sanoa, että seuraava silmukka tuli punaisen silmukan kohdalle erotukseksi esimerkiksi ruskeasta tai vihreästä silmukasta. Värien avulla saatoin myös kysellä häneltä, mihin hän ajatteli seuraavan silmukan tulevan.

Töiden sujuessa kohtalaisen hyvin, kysyin olisivatko ryhmäläiset halukkaita kertomaan työn teon lomassa kokemuksistaan suomalaisten kohtaamisesta. Alun pienen arastelun ja hämillään olemisen jälkeen naiset alkoivat kuitenkin puhua siitä, millaista oli ollut tulla Suomeen ja mitkä olivat silmiinpistävimät erot suomalaisten ja heidän oman kulttuurinsa välillä ja mitä hauskoja tai hankalia kohtauksia heille oli sattunut. Mielenkiintoista oli huomata, miten samankaltaisia kokemuksia naisilla oli, kun he peilasivat omaa kulttuuriaan suomalaiseen kulttuuriin, vaikka he olivat kotoisin keskenään erilaisista kulttuureista.

Kukaan ei tälläkään kertaa saanut työtään valmiiksi, mutta nyt se oli odotettavissakin, sillä kaksi ja puoli tuntia on lyhyt aika saada patalappu valmiiksi nopealtakin tekijältä. Seuraavalla kerralla yksi osallistuja kertoi tehneensä patalapun valmiiksi kotonaan, toinen valmistui myöhemmin, ks. kuva 3.

Kuva 3. Vasemmalla keskeneräinen ja oikealla valmiita kerholaisten tekemiä patalappuja.

5.7 Kolmas kerta – minisukan neulominen

Kolmannen kerran aiheesta oli tullut ryhmän sisällä hieman hajontaa viime kerralla. Kolme ryhmäläisistä sanoi selvästi, että he haluaisivat opetella sukan neulomista. Se olisi kuitenkin melko mahdoton tehtävä käytettävissä olevaan aikaan ja osallistujien taitotasoon nähden. Yksi osallistuja olisi halunnut neuloa säärystimet, kun taas yksi ei halunnut neuloa ollenkaan. Yksi osallistuja ei ilmaissut mielipidettään, sillä hän ei olisi Suomessa kolmannen kerran aikaan. Kaikki kuitenkin sanoivat, että he olivat neuloneet jonkin verran aikaisemmin, mutta eivät viidellä puikolla.

Kolmannen kerran aiheeksi valitsin minisukan, joka sai kannatusta sukan neulomista haluavilta jäseniltä. Minisukan neulomisessa toistuvat kaikki samat vaiheet kuin oikeankin sukan neulomisessa, mutta vain nopeammassa tahdissa ja määrällisesti vähemmällä silmukoilla. Kun opettelisi vaiheet ensin pienellä työllä, olisi sen jälkeen enemmän varmuutta lähteä tekemään isompaa työtä eli normaalikokoista sukkaa. Minisukkaa saattoi käyttää esimerkiksi avaimenperänä, kun siihen kiinnitti metallirenkaan.

Toisen ja kolmannen kerran välissä oli koulujen talviloma, jolloin Tyttöjen Talo oli suljettuna. Ehdotin vaihtoehtoisena tekemisenä kävelyretkeä kaupungilla, jolloin voisimme kiertää tutustumassa keskustan eri käsityökaupoissa. Monet osallistujat olivat kuitenkin lähdössä talviloman ajaksi matkoille perheineen, joten päätimme jättää talvilomakerran kokonaan välistä. Kahden viikon tauko näkyi kolmannella kerralla hienoisena herpaantumisenä ryhmän dynamiikassa. Paikalla oli neljä naista, joista yksi oli jälleen uusi jäsen. Yksi osallistuja sanoi, ettei halunnut aloittaa neulomista, koska ei voisi olla loppuun asti, vaan hänen täytyisi lähteä aikaisemmin. Hän sanoi, että hän voisi sen aikaa auttaa muita.

Neulomisen aloittaminen osoittautui aivan yhtä hankalaksi kuin virkkaaminenkin. Silmukoiden luominen vielä onnistui, mutta oikean ja nurjan silmukan opettelemisessa meni kahdelta jäseneltä paljon aikaa. Neulomisessa tuli eteen se, että naisilla oli erilaisia tapoja pitää puikkoja kuin mihin me Suomessa olemme tottuneet, sekä erilaisia tapoja tehdä silmukoita. Opin itsekin uuden tavan tehdä nurjan silmukan, sillä englantilaisessa neulomistyylissä se tehdään eri tavalla kuin suomalaisessa tyylissä. Yllättäen japanilaisella ja kanadalaisella oli samanlainen tyyli neuloa. Neulontatyylien erilaisuus oli asia, jota en ollut osannut ottaa ollenkaan huomioon etukäteen miettiessäni käsityöryhmää ulkomaalaistaustaisille osallistujille, vaikka se olikin tärkeä huomioitava seikka. Nyt jouduin päättämään suhtautumiseni siihen nopeasti tilanteen aikana.

Kuva 4. Minisukan neulominen edistyi arvioitua hitaammin.

Työt edistyivät jälleen hitaammin kuin mitä olin odottanut. Näytin jälleen omalla työlläni mallia silmukoiden tekemisessä, mutta en jatkanut työtä pitkälle. Kiersin myös katsomassa töitä ja kiinnittämässä neulojen huomiota oikean ja nurjan silmukan tasaiseen vaihtumiseen ja siihen, mistä he näkivät, olivatko edelliset silmukat olleet oikeita vai nurjia. Muiden ollessa kahvitauolla, saatoin neuvoa kantapään teon rauhassa nopeimmalle neulojalle ja näyttää mitä ohjeen merkinnät käytännössä tarkoittivat. Muiden kanssa oli tavoitteena, että he saisivat 10 kerroksen varren valmiiksi minisukkaan ks. kuva 4.

Keskustelu kävi vähäisestä osanottajamäärästä huolimatta vilkkaana, ja keskittyi tällä kertaa lähinnä maailmapoliittisten asioiden ympärille, jotka olivat sillä hetkellä ajankohtaisia ja tuntuivat huolestuttavan naisia. Lisäksi vertailimme käsityön opetusta kouluissa eri maissa. Yhdysvaltalainen nainen kertoi olevansa erittäin tyytyväinen siihen, että hänen lapsensa Suomessa pääsivät oppimaan kädentaitoja peruskoulussa. Yhdysvalloissa ne eivät kuuluneet enää opetussuunnitelmaan.

5.8 Neljäs kerta – töiden viimeistelyä

Viime kerralla olimme keskustelleet, että voisimme viimeisellä kerralla pyrkiä tekemään aikaisempia kesken jääneitä töitä loppuun. Niillä, joilla ei kes-

keneräisiä töitä ollut, oli mahdollisuus tehdä esimerkiksi toinen niistä patalapuista, jota he eivät olleet aiemmin tehneet tai yhden osanottajan toiveesta olin varautunut myös mahdollisuuteen tehdä koristemobile Fimo-massasta. Olimme puhuneet tästä hänen kanssaan aiemmin ja hän halusi kokeilla sitä, koska neulominen ja virkkaaminen olivat hänelle tutumpia. Muut osallistujat halusivat kuitenkin keskittyä neulomiseen tai virkkaamiseen. Lisäksi muutammat osallistujat ehdottivat, että toisimme kaikki viimeiselle kerralle jotain syötävää, ja söisimme yhdessä tuntien jälkeen.

Neljännän kerran lähestyessä osasin jo varautua siihen, että aika moni oli ilmoittanut poissaolosta, mutta paikan päällä osallistujamäärä silti yllätti, sillä kerhossa oli vain kaksi naista ja vauva. Kolmas kävi pikaisesti tervehtimässä, mutta hänelläkin oli tärkeä meno juuri samaan aikaan. Toisaalta se helpotti töiden tekemistä, sillä molemmat naisista valitsivat patalapun virkkaamisen: toinen halusi tehdä valmiiksi aikaisemman työnsä ja toinen kokeilla pyöreän patalapun virkkaamista.

Myös ilmapiiri ja keskustelut olivat aikaisempaa intensiivisempiä ja muistuttivat enemmän kaveriporukkaa kuin käsityöryhmää. Molemmat naisista olivat japanilaisia, joten istuimme japanilaiseen tapaan lattialla, vaikka tuoleja oli runsaasti käytössä, ks. kuva 5. Naiset kertoivat Japanissa peruskouluissa olevan hieman myös kädentaitoja kuten ompelua, mutta ne olivat opetussuunnitelmassa nivoutuneet yhteen esimerkiksi ruoanlaiton ja elektronisten taitojen kanssa eli ne käsittivät yleisiä kodinhuoltotaitoja. Virkkausta tai neulomista ei kouluissa opetettu.

Kuva 5. Japanilaisnaiset istuivat mieluiten lattialla. Vauvanhoito sujui samalla.

Yhteinen ruokailu viimeisen kerran päätteeksi oli oivallinen lopetus. Itseäni jäi kuitenkin harmittamaan, että niin moni oli poissa päätöksestä, sillä olisin halunnut kuulla vielä heidän mietteitään kerhosta.

6 KESKUSTELUJA JA HAVAINTOJA

Seuraavaksi kerron kokemuksistani ja havainnoistani, joita tein käsityöryhmästä ja sen jäsenten keskusteluista kerhokertojen aikana sekä pohdin näitä havaintoja. Erityisesti keskityn siihen, mitä koin käsityökerhon ohjaamisen ulkomaalaistaustaiselle ryhmälle vaativan ja minkälaisia keskusteluja nousi ryhmässä esiin. Osittain näitä asioita käsittelin jo edellisessä luvussa, mutta tällä kertaa pyrin syventämään esille tulleita asioita ja kertomaan yksityiskohdaisemmin havainnoistani.

6.1 Kohtaamisia suomalaisten kanssa

Luvussa 3 käsitellyt maahanmuuttajien vaikeudet olivat tuttuja ryhmän naisillekin. Keskusteluissa naisten kanssa nousi esiin, että heillä oli hyvin vastaavanlaisia kokemuksia suomalaisten kanssa kohtaamisesta kuin mitä teoriakirjallisuus kertoi ja lisäksi naisten kokemukset olivat hyvin samankaltaisia keskenään kansallisuudesta riippumatta. Jokaisella oli kokemuksia väärintulkituista ilmeistä ja eleistä sekä tarkoituseristä niiden takana. Monet olivat kokeneet suomalaisten tuskastumista heihin, kun he eivät tienneet, miten toimia arkisissa tilanteissa ja kukaan ei kuitenkaan selittänyt heille, mitä heidän pitäisi tehdä.

Naisten mielestä oli outoa, etteivät he voineet katsoa ihmisiä kadulla silmiin ja hymyillä, sillä tällaisesta käytöksestä he olivat saaneet osakseen joko kummeksuvia katseita tai iskuryityksiä miehiltä. Myös asiakaspalvelutilanteiden tyyly ja puhumattomuus kummeksutti heitä. Kassaneidiltä ei ole Suomessa tapana kysellä kuulumisia niin kuin esimerkiksi Yhdysvalloissa. Naiset olivat myös kokeneet ihmisten pelästyvän, kun he olivat puhutelleet heitä englanniksi. Se tuntui naisista kurjalta, aivan kuin heissä olisi jotain vikaa. Kaikki olivat oppineet, etteivät he voineet puhua vieraille ihmisille kadulla.

Naisilla oli erilaisia tapoja selvittää näistä tilanteista, missä he kokivat tullessaan väärinymmärretyksi tai väärin kohdelluiksi, kukin heidän oman persoonansa mukaan. Toiset pyytelivät anteeksi, toiset heittivät asian huumoriksi, jotkut olivat omaksuneet suomalaistyyllisen vähäeleisyyden ja sisäänpäin lämpiyden omaan käytökseensä.

Toisaalta kerholaiset kertoivat myös mukavista kohtaamisista suomalaisten kanssa. Eräs naisista kertoi taitavasta suomalaislapsista, joka oli auttanut häntä ompelukoneen kanssa käsityökeskuksessa ja joka oli samalla kysellyt hänen kotimaansa tavoista. Toinen ryhmäläinen kertoi naapuriperheestään, joka oli ottanut heidät lämpimästi vastaan ja jonka kanssa he olivat löytäneet yhtei-

siä harrastuksia. Tähän keskusteluun ei saatu yhtään kommenttia niiltä naisilta, jotka olivat naimisissa suomalaismiehen kanssa. Muut arvelivat, että näiden naisten oli ehkä helpompi tutustua suomalaisiin, kun olemassa olivat jo puolison suku ja ystävät, mistä aloittaa tutustuminen.

6.2 Kielipuolen asemassa

Käsityökerhossa kaikki olivat jollakin tavalla kielipuolen asemassa. Ryhmän käyttökielenä oli englantia, jota kaikki osasivat edes jotenkuten, mutta vain kolmelle osallistujalle se oli äidinkieli. Ryhmässä puhuttiin kuitenkin myös suomea ja japania, joten jokainen läsnäolija joutui tilanteeseen, jossa hän ei ymmärtänyt, mitä joku toinen sanoi. Ohjaamisessa englannin kieli oli haastavaa, koska monet käsityön termit olivat itsellenikin vieraita. Vaikka olin aina etukäteen katsonut perustermit eri tekniikoille englanniksi ja välillä tarkistin niitä myös ryhmän englanninkielisiltä jäseniltä, niin työskentelyn aikana tuli usein vastaan kohtia, joiden englanninkielistä ilmaisua en tiennyt. Englantia puhuvien oli vaikea auttaa siinä kohdassa, sillä käsityötermistö ei ollut heillekään kovin tuttua. Siten jäin toisinaan miettimään, saivatko osallistujat tarpeeksi vankan tiedon sanastosta, jotta he voisivat myöhemmin tehdä töitä omatoimisesti esimerkiksi internetin ohjeiden avulla.

Toisaalta yli puolet ryhmäläisistä puhui jotain muuta kieltä kuin englantia äidinkielenään, joten he eivät välttämättä ymmärtäneet minua siitä huolimatta, että tiesin oikean termin. Valaistumisen hetki tuli heille siinä kohdassa, kun he tekemistäni seuraamalla hoksasivat termin omalla kielellään. Japanilaiset pystyivät sitten auttamaan toinen toistaan japaniksi. Eräs ryhmäläinen nimesi neulomisen yhteydessä oikean ja nurjan silmukan (knit and purl) nimillä ”the easy one and the difficult one” eli ”helppo ja vaikea”. Hänen voimavaransa keskittyivät sillä hetkellä täysin neulomisen oppimiseen, eikä oikeaoppisten englannin kielen termien käyttäminen ollut päällimmäisenä hänen ajatuksissaan. Myöhemmin kuulin hänen alkaneen opetella englantia vasta Suomeen muuton jälkeen, noin vuosi sitten, samaan aikaan kun hän alkoi opiskella suomen kieltäkin. Siten käsitöiden monimutkainen sanasto oli hänelle liian haastavaa.

6.3 Yhteisöllisyyden muodostuminen

Suurin osa ryhmän naisista oli puheliaita ja ulospäin suuntautuneita, joten leppoisa puheensorina ja välillä remakat naurunkohtaukset kuuluivat kerhossa kaiken aikaa. Toisaalta tämä ei täysin vielä kerro siitä, että ryhmässä olisi muodostunut yhteisöllisyyttä. Huomasin kerholaisten olevan jakautunut hienokseltaan kahteen eri ryhmään – japanilaisryhmittymään ja amerikkalaisryhmittymään. Suomalainen nainen liittyi japanilaisiin, kanadalainen ja venezuelalainen yhdysvaltalaisiin. Kyseessä oli osittain jo valmiina olevat ystävyssuhteet, mutta myös selkeästi kulttuuristen tapojen erilaisuus. Amerikkalaisryhmittymä oli äänekkäämpi ja itseään vahvasti ilmaiseva, kun taas japani-

laisryhmittymä oli hiljaisempi ja heitä sai houkutella enemmän osallistumaan yhteiseen keskusteluun.

Mielestäni oli silti erittäin hyvä, että nämä erilaisista kulttuureista kotoisin olevat ihmiset pääsivät kohtaamaan toisensa. Keskusteluissa tuli esiin paljon asioita, jotka olivat yhteisiä kaikille, ja ryhmäläiset todennäköisesti huomasiivat, että kaikilla oli samanlaisia kokemuksia esimerkiksi suomalaisten kohtaamisesta. Erityisen hienoa mielestäni oli, että Tyttöjen Talon eteisaulassa oli isokokoinen kyltti, joka julisti alueen syrjinnästä vapaaksi alueeksi niin englanniksi kuin suomeksi. Näin jokainen tiesi olevansa alueelle tervetullut ja toivottu.

Neljän kerran kokoontumiset, jolloin osa osallistujista aina vaihtui, on kuitenkin vielä aika lyhyt aika varsinaisen yhteisöllisyyden muodostumiseen. Uskon silti, että ainakin osa ryhmäläisistä koki jonkinlaista yhteisöllisyyttä syntyneen. Vähintään kaikki tietävät nyt, etteivät he ole kaupungissa ainoita ulkomaalaisia, jotka ovat samanlaisessa tilanteessa. Tällä hetkellä on vielä epävarmaa, saako ryhmä jatkoa, mutta useat osallistujat ovat esittäneet toiveensa siitä.

6.4 Poissaolot ja kerhon ajankohta

Käsityökerhossa oli kolme osanottajaa, jotka kävivät kerhossa vain kerran. Itse mietin, johtuiko tämä siitä, että kävijät eivät olleet pitäneet kerhosta tai olivat kokeneet esimerkiksi tehdyt käsityöt liian vaikeiksi. Saamani palautteen perusteella näin ei kuitenkaan ollut ja todennäköisempää oli, että kokoontumiset olivat vain sattuneet epäsopiviin ajankohtiin. Yksi työssäkäyvä osallistuja kertoi myöhemmin, että kaikki muut hänen työvuoroistaan olivat menneet päällekkäin kerhon kanssa eikä hän siksi päässyt tulemaan useammin. Hän kuitenkin painotti, että olisi halukas osallistumaan, jos vielä joskus kokoontuisimme yhteen. Kaksi osanottajaa tuli mukaan vasta toisella tai kolmannella kerralla, ja sen jälkeen myös heille sattui menoja. Toinen heistä sai esimerkiksi työhaastattelun juuri samalle ajankohdalle kuin kerho kokoontui. Myös he kertoivat, että olisivat mielellään osallistuneet useammin.

Käsityökerhon ajankohta oli päivällä kello 11.00–13.30. Vaikka ajankohdan päättämiseen vaikutti myös Tyttöjen Talolta saamamme aika, oli kerhon alkuperäinenkin ajatus kokoontua päivällä, kun lapset olisivat koulussa ja miehet töissä ja naisilla näin ollen olisi enemmän aikaa itselleen ja harrastuksilleen. Osan kävijöiden kohdalla tämä oletus pitikin paikkaansa, mutta myös yhtä suuren osan kohdalla ei.

Naisilla oli päiväsaikaan erilaisia menoja, juoksevia asioita joita piti hoitaa, työssäkäyntiä tai sen etsimistä, matkustamista tai perheeseen liittyviä velvollisuuksia. Tämän perusteella ei voi olettaa, että kaikki ulkomaalaistaustaiset naiset viettäisivät päivänsä vain toimeettomana kotona, osallistumatta mitenkään yhteiskunnan toimintaan, vaikka he eivät kävisikään töissä. Mielenkiin-

toista olisi ollut tietää, olisiko tulos ollut sama, jos kerho olisi sijoittunut esimerkiksi aikaisempaan aamuun tai myöhäisempään iltapäivään.

6.5 Kiinnostus perinteisiin lankatöihin

Olin jo aikaisemmin haastatellut yhtä japanilaisnaisista toisessa yhteydessä, joka myös käsitteli käsitöitä ja ulkomaalaisia. Haastattelun yhteydessä keskusteltiin tuotteista, joita hän olisi mielellään opetellut Suomessa ja hän mainitsi muun muassa sukat, pipon, säärystimet ja kaulahuivin. Samankaltaiset kädentaidot tuntuivat olevan suosittuja myös muiden ulkomaalaistaustaisten naisten keskuudessa.

Haastattelun perusteella yksi syy tällaisten käsitöiden suosioon luonnollisesti oli se, että Suomi oli kylmä maa, jossa talvella tarvittiin lämpimiä vaatteita, kuten sukkia ja kaulahuiveja. Välttämättä kotimaassaan heillä ei ollut tarvetta opetella tällaisia taitoja, koska ilmanala oli lämpimämpi. Toinen syy oli, että Suomi oli heille tunnettu tämänkaltaisista käsitöistä ja se oli taito, jonka hän halusi oppia täällä. Se oli ikään kuin tuliainen, jonka saattoi viedä takaisin kotimaahan palatessa; jotakin mitä ei olisi pystynyt oppimaan vain omassa maassa oleskelemalla.

Miettiessäni tuotteita käsityökerhoon pidin tämän mielessä, mutta suunnittelin myös muunlaisia tuotteita ja tekniikoita. Esimerkiksi rautalankatyöt ja massatyöt olivat vähällä päätyä kerhossa tehtävien käsitöiden pariin materiaalien erilaisuuden vuoksi. Naisten kiinnostus oli kuitenkin selvästi enemmän lankatöissä ja perinteisemmissä käsitöissä. Vain suomalainen osanottaja kyseli toisenlaisia töitä.

Patalapun virkkaaminen oli kerhon suosituin käsityö. Oli hyvä, että patalapusta oli tarjolla kahta eri versiota, joten niillekin, jotka kaipasivat lisää haastetta, oli sitä tarjolla. Kuusikulmaisesta patalapusta tekee vaikeamman lähinnä se, että siinä joutuu laskemaan mihin kohtaan lisäykset tulevat. Se tuntui olevan vaikea tehtävä ryhmässä, jossa käytiin jatkuvasti keskusteluja, sillä puhumisen lomassa laskeminen unohtui. Kuusikulmaisen patalapun valinnee pystyvät varmasti tekemään työn myöhemmin kotona rauhassa. Eräs osallistuja halusi neuvoja vauvan pipon tekemiseen, joten pyöreän patalapun ansiosta se oli aika helppoa selittää hänelle, koska työt muistuttivat toisiaan.

Minisukka sai osanottajien parissa ristiriitaisimman vastaanoton. Osa ryhmästä halusi opetella neulomista ja minisukka oli heidän mielestään hyvä harjoitustyö opetella sukkaa. Sen sijaan yksi osallistuja sanoi, ettei halunnut tehdä minisukkaa vaan oikean sukan. Hän ei siten suostunut edes kokeilemaan sen neulomista, vaikka yritin perustella, että sen tarkoitus olikin opettaa sukan teon vaiheet isompaa työtä varten. Hän pitäytyi vain virkkaamisessa.

7 KÄSITÖITÄ MUILLE JA ITSELLE – OSALLISTUJIEN HAASTATTELUJA

Ryhmän päättymisen jälkeen tein kahdelle ryhmään osallistuneelle haastattelun, jotta saatoin syventää heidän näkemyksiään opinnäytetyötäni koskevista kysymyksistä. Erityisesti minua kiinnosti tämän työn kannalta osallistujien näkemykset käsityön tekemisen merkityksestä heidän elämässään sekä mitkä olivat heidän kokemuksensa käsityökerhosta ja miten se oli mahdollisesti edistänyt heidän sopeutumistaan Suomeen.

Haastattelut tein teemahaastatteluina. Vilkka toteaa teemahaastattelusta käytettävän myös nimitystä puolistrukturoitu haastattelu. Teemahaastattelussa tutkimusongelmasta poimitaan keskeiset aihealueet tai teemat, joita tutkimushaastattelussa on käsiteltävä. Teemojen käsittelyjärjestyksellä ei sen sijaan ole niin merkitystä, kunhan kaikki asiat tulevat käsiteltyä. (Vilka, 2005, 101). Haastatteluni teemat käsittelivät vastaajien käsityöharrastuneisuutta ennen Suomeen tuloa ja sen jälkeen, käsitöiden merkitystä heille, heidän kokemukseen käsityökerhosta ja mitä he kokivat saaneensa osallistumisesta.

Kirjoitin kysymykset tarkkaan muotoon lähinnä itseäni varten, mutta haastattelutilanteessa niitä ei esitetty sanasta sanaan eikä jokaista kysymystä välttämättä esitetty molemmille haastateltaville, jos asia tuli ilmi jo muissa vastauksissa. Kysymykset ovat nähtävissä liitteessä 3. Toisena vaihtoehtona teemahaastattelulle olisi ollut kyselyhaastattelun tekeminen sähköpostilla koko ryhmälle, mutta monesti on käynyt ilmi, etteivät ihmiset vastaa kyselyihin kovin hanakasti. Lisäksi kielikysymys olisi tullut vastaan muutamien haastateltavien kohdalla, sillä he eivät todennäköisesti olisi ymmärtäneet englanninkielisiä kysymyksiä ja myös vastaaminen englanniksi olisi ollut heille vaikeaa.

7.1 Haastateltavien valinta

Haastateltavat valitsin sillä perusteella, että he olivat olleet kerhossa mukana useammin kuin yhden kerran, jotta heille olisi syntynyt jonkinlaista jatkuvuuden kokemusta kerhosta. Lisäksi koin mielekkääksi, että haastateltavat edustivat eri kansallisuuksia, jotta vastauksiin saataisiin laajempaa näkökulmaa. Koska kolme ryhmäläistä oli mukana vain yhden kerran, en ottanut heitä mukaan haastateltavien joukkoon. Lisäksi pois karsiutui suomalainen osanottaja, koska olin enemmän kiinnostunut ulkomaalaisten näkemyksistä.

Jäljelle jäivät siten kaksi japanilaista, yhdysvaltalainen ja kanadalainen osanottaja. Tunsin toisen japanilaisnaisista jo sen verran hyvin ja tiesin, miten aktiivinen käsityöharrastaja hän oli, joten päädyin valitsemaan haastatteluun toisen japanilaisnaisista, jota en tuntenut niin hyvin, saadakseni uusia näkemyksiä työhöni. Lisäksi hän oli pienten lasten äiti, joten oli kiinnostavaa kuulla hänen ajatuksiaan käsitöistä. Yhdysvaltalaisen ja kanadalaisen välillä päädyin yhdysvaltalaiseen naiseen sillä perusteella, että hän oli heistä lähtötasol-

taan enemmän aloittelija, mutta hyvin innostunut käsitöistä. Minua kiinnosti tietää lisää, mistä tämä innostus kumpusi.

Japanilainen nainen oli viipynyt Suomessa yhden vuoden ja 10 kuukautta. Hän muutti Suomeen miehensä kanssa, joka toimii asiantuntijana yrityksessä. Työkomennus Suomeen osoitettiin heille yhtiön toimesta. Heillä on kolme lasta, joista vanhin oli ensimmäisellä luokalla koulussa ja toinen päiväkodissa. Kolmas lapsi syntyi Suomessa ja oli kerhon aikaan puolivuotias. Vauva oli naisen mukana joka kerralla kerhossa sekä myös haastattelussa. Nainen osallistui kerhoon kaksi kertaa, sillä hän ei päässyt ensimmäisellä ja kolmannella kerralla muun muassa Japanin matkan takia. Naisen englanninkielen taito ei ollut kovin vahva, joten haastattelussa mukana oli toinen japanilainen nainen, joka tulkki jokaisen kysymyksen hänelle japaniksi ja välillä käänsi myös vastauksia minulle. Nainen vastasi kysymyksiin niin englanniksi, japaniksi kuin suomeksikin, mutta välillä osa vastauksista jäi silti tulkintojen ja elekielen pariin.

Yhdysvaltalainen nainen oli viipynyt Suomessa yhden vuoden ja kolme kuukautta. Myös hän muutti Suomeen miehensä saaman työpaikan johdosta, jota oli ehdotettu heille yhtiö toimesta. Muuttopäätöksessä otettiin huomioon kuitenkin koko perheen mielipide. Perheeseen kuuluu neljä lasta, joista nuorimmainen on 12-vuotias. Perhe on yrittänyt ottaa mahdollisimman paljon irti oleskelustaan Euroopassa matkustelemalla eri Euroopan maissa lomaa aikoinaan, sillä nainen painotti useasti sitä, kuinka suurin osa yhdysvaltalaisista ei koskaan matkustanut ulkomaille. Hän oli tyytyväinen siitä, että hän pystyi tarjoamaan lapsilleen mahdollisuuden nähdä elämää muuallakin kuin Yhdysvalloissa ja laajentamaan näin heidän katsantokantaansa elämäänsä. Perhe oli muuttamassa takaisin Yhdysvaltoihin tämän vuoden loppupuolella. Nainen osallistui kerhoon kolme kertaa. Ainoastaan viimeinen kerta jäi välistä.

Haastattelut olivat hyvin erilaisia, sillä yhdysvaltalaisnainen sai puhua äidinkiellellään ja hän oli hyvin puhelias luonteeltaan. Japanilaisnainen sen sijaan joutui ilmaisemaan itseään kielellä, jota ei ollut osannut kovin kauan sekä tulkin välityksellä. Tämä saattoi johtaa osittain myös väärinymmärryksiin sekä elekielen runsaaseen käyttöön ja vastausten lyhyteen. Olen kääntänyt haastattelut suomeksi sekä muokannut niitä osittain esimerkiksi siten, että aina en ole pistänyt näkyviin, onko asian sanonut henkilö itse vai tulkki. Perusajatus tulee kuitenkin vastauksista esiin.

7.2 Käsitöiden merkitys haastattelun naisille

Käsitöiden merkitys naisille oli melko erilainen, mutta kuitenkin heidän vastauksensa mukailivat yleisiä käsityön harrastamisen syitä. Japanilainen nainen mainitsi, että käsitöitä tehdessä ei tarvinnut ajatella mitään muuta. Hänelle käsitöiden tekeminen oli rentouttava kokemus, jonka avulla saattoi irrottautua stressaavasta arjesta.

En ajattele mitään erityistä. Ei tarvitse ajatella ongelmia tai vaikeuksia, voi olla vain rauhassa, voi ajatella vain neulomista, ei lapsia tai työtä tai mitään.

japanilainen nainen

Yhdysvaltalainen nainen aloitti heti puhumisen muista kuin itsestään. Hän antoi lähes kaikki käsityönsä lahjaksi jollekin toiselle. Hänen puheessaan korostui merkityksen luominen itse tehdyn ja yhteisöllisyyden, toiselle antamisen kautta. Käsityö oli hänelle merkityksellistä silloin, kun siihen sisältyi jotakin hänen omasta tai sukunsa elämästä, käsitöiden avulla hän toi esille omaa ja toisten merkityksellisyyttä sekä suvun liittymistä toisiinsa.

...kun ihmiset ovat saaneet vauvan tai menneet naimisiin, silloin tekisin tilkkutyön jossa on vauvan nimi ja syntymäpäivä ja selaista. Se on jotain mitä ihmiset eivät voi saada vain ostamalla kaupasta. ...teen mielelläni asioita, jotka ihmiset muistavat.

yhdysvaltalainen nainen

Sekä yhdysvaltalainen että japanilainen kulttuuri ovat yhteisöllisiä kulttuureja. Yhteisöllisyys ja perhekeskeisyys tulevat näkyviin molempien haastateltavien vastauksissa. Japanilaisen käsityöharrastus oli alkanut hieman pakon edessä, kun hänen oli pitänyt valmistaa lapsillensa tarhakassit päiväkotiin, mutta Japanissa asuessa käsityöt eivät vielä näytelleet suurta osaa hänen elämässään. Vasta Suomeen tultuaan hän alkoi tehdä enemmän käsitöitä, kuten neuloa, kutoa ja huovuttaa. Hän ei ollut tehnyt vastaavaa aiemmin kotimaassaan. Hän teki mielellään lähinnä kodin sisustamiseen ja koristamiseen liittyviä suomalaistyyllisiä käsitöitä, kuten mattoja ja poppanoita, ja lisäksi hän oli kokeillut myös esimerkiksi himmelin tekoa. Siten voi ajatella, että käsitöiden kautta hän oli käsitellyt paljon Suomeen muuttamiseen liittyviä asioita ja ne olivat edistäneet hänen sopeutumistaan.

Yhdysvaltalainen nainen kertoi käyneensä nuorena ompelukurssilla ja myös hänen äitinsä oli opettanut hänelle ompelua ja hieman neulomista. Hän oli tehnyt lähinnä vaatteiden ompelua, tilkkutöitä, kirjontaa ja ristipistotöitä aiemmin ja niiden tekeminen oli jatkunut myös Suomessa. Hän oli oppinut virkkaamaan ensimmäistä kertaa vasta käsityökerhossamme ja myös neulominen oli hänelle melko hankalaa. Tässä huomasin eron omassa suomalaisen kulttuuriin pohjautuvassa ajattelussani. Meillä neulominen ja virkkaaminen ovat niitä töitä, mitkä tulevat kouluopetuksessa vastaan jo ensimmäisillä luokilla ja kun henkilö ei osaa virkata tai neuloa, tulee helposti mieleen, ettei hän ole tehnyt paljon käsitöitä. Toisesta kulttuurista kotoisin olevalle käsityöt voivat tarkoittaa jotain ihan muuta, kuten ompelua ja ristipistotöitä. Yhdysvaltalainen oli tehnyt paljon käsitöitä, vaikka ei osannutkaan neuloa ja virkata. Vastapainoksi voisin sanoa, että en itsekään ole tehnyt yhtään tilkkutyötä.

Käsitöiden itsetuntoa kohottava vaikutus tuli ilmi molempien naisten haastatteluissa. Japanilainen nainen luetteli pitkästi kaikkia tekemiään töitä ja oli

silminnähdän tyytyväinen saavutuksistaan. Yhdysvaltalaisnainen mainitsi myös, miten tehdyistä käsitöistä tuli saavutuksen tunne.

Tietynlainen saavutuksen tunne, kun katsoo työtä ja ajattelee, että ei näytä hullummalta.

yhdysvaltalainen nainen

Tämän olin huomannut myös käsityökerhon kokoontumisissa, sillä hänelle näytti olevan iso asia, kun hän oppi jotain uutta ja todisti näin itselleen, että ei ollut täysin kyvytön ja toivoton tapaus. Onnistuneet käsityöt ja uuden oppiminen vahvistivat hänen luottamusta omiin kykyihinsä ja taitoihinsa, kuten Karppinen kirjoitti voivan tapahtua käsitöihin innostamisen yhteydessä (Karppinen, 2008, 103). Yhdysvaltalaisnainen mainitsi muutamaa otteeseen kerhossakin ajoittaisesta kyvyttömyyden tunteestaan. Sitä en tiedä, mikä mahdoin olla tuon tunteen taustalla, maahanmuutto, kotiäitiys vai jokin muu elämän kokemus.

Selväksi kuitenkin kävi, että yhdysvaltalainen nainen otti käsityöharrastukseensa mukaan koko suvun. Hänen puheensa vilisi kertomuksia serkulle lahjoitetuista tilkkutöistä, joissa oli käytetty iso isoäidin jäämistöstä saatuja kankaita ja erilaisia tapoja liittää sukupolvien ketju yhteen käsitöiden, esimerkiksi itsetehdyn rannekorun avulla. Myös toisten ilahduttaminen ja onnelliseksi tekeminen olivat hänelle tärkeitä asioita käsityön tekemisessä, mikä ilahdutti häntä itseäänkin.

Jossain vaiheessa lapsilla oli 8 isoäitiä ... ja otin kuka tahansa naisista se olikin, ja laitoin kaikkien hänen lastensa ja lastenlastensa syntymäkivet, joka kuukaudella on oma kivensä... ja tein niistä rannekorun hänelle. Se oli tosi hauskaa ja luulen, että se teki heidät onnellisiksi.

yhdysvaltalainen nainen

7.3 Kokemukset käsityökerhosta

Molempien naisten kimmokkeena tulla käsityökerhoon oli, että he halusivat oppia jotain uutta. Yhdysvaltalainen nainen mainitsi myös, että se oli mahdollisuus päästä ulos kodista, mikä olikin yksi käsityökerhon tavoitteista eli luoda mielekästä tekemistä naisten päivään. Lisäksi yhdysvaltalainen mainitsee, ettei hänellä ollut varsinaisesti mitään muuta paikkaa täällä, missä oppia käsitöitä kuten neulomista ja virkkausta. Japanilaisnainen oli käynyt tekemässä käsitöitä käsityökeskuksessa, joten hän todennäköisesti näki käsityökerhon jatkumoksi sille.

Japanilaisnaisen harrastuneisuus näkyi myös hänen työskentelyssään kerhossa. Hän teki käsitöitä lapsen hoidon sivussa ja kysyi melko harvoin neuvoja työhönsä. Hän hoksasi nopeasti, mitä tarkoitin pelkästään näyttämällä, sillä tajusin vasta haastattelun yhteydessä, kuinka heikko hänen englanninkielensä

oli. Hänen mukaansa kerhon työt eivät olleet liian vaikeita tai liian helppoja hänelle, mutta toisaalta hän ehti tehdä kerhossa vain yhden työn eli virkatun patalapun.

Yhdysvaltalaisnaisella oli kokemusta useammasta työstä käsityökerhossa. Ensimmäinen työ vaikutti hänelle liian vaikealta.

No en tiennyt mitään virkkaamisesta tai mistään mitä tehdään koukulla, en tiennyt mitään siitä, joten ensimmäinen viikko oli hiukan vaikea minulle, koska en tiennyt niitä asioita ja se oli tosi tosi pientä.

yhdysvaltalainen nainen

Mutta ei niin huonoa, ettei jotain hyvääkin.

Kun aloimme tehdä pannulappua, se oli paljon helpompaa koska minun ei tarvinnut miettiä laskemista kaiken muun päälle, minun tarvitsi miettiä vain saada sormeni oikealla tavalla. Mutta uskon, että ensimmäisellä kerralla käyminen teki toisen kerran paljon paremmaksi, koska olin oppinut miten se tehdään edellisellä viikolla erilaisella [langalla] ja nyt tarvitsi vain jatkaa sitä ja tehdä sitä uudestaan ja uudestaan.

yhdysvaltalainen nainen

Yhdysvaltalainen painotti myös kuinka hyvä oli, että ryhmä oli pieni ja apua oli nopeasti saatavilla, sillä uuden opettelu ei ollut helppoa. Molemmat naiset tunsivat saaneensa kerholta sen, mitä olivat halunneetkin, ja molemmat kokivat oppineensa uutta erityisesti virkkamisesta. Tosin japanilaisnaisen odotukset eivät olleet kovin korkealla alun alkujaankaan.

Koska minulla on vauva, kun haluan tehdä jotakin, siihen menee paljon aikaa. Halusin vain oppia yhden asian lisää.

japanilainen nainen

Molemmat olivat myös jatkaneet käsitöiden tekoa kerhon loppumisen jälkeen ja molemmat kertoivat jatkaneensa tai tehneensä lisää pannulappuja. Se näytti olevan tämän kerhon hittituote. Varsinaisesti kerho ei ollut kuitenkaan lisännyt heidän käsitöiden tekemistään, sillä molemmat tekivät paljon jo muutenkin. Vaikutus oli ehkä enemmän tehtyjen töiden muuttumisessa. Japanilaisnainen kertoi virkanneensa peittoja tyttäriensä nukeille kerhon jälkeen, mistä tytöt olivat innoissaan. Myös yhdysvaltalaisnainen kertoi, että hänen lapsensa olivat alkaneet pyytää häneltä, että voitko tehdä tämän minulle, kun he olivat huomanneet äitinsä uudet taidot. Yhdysvaltalainen harmitteli sitä, että kerho kesti niin lyhyen aikaa ja hän ei ehtinyt oppia minisukan neulomista kunnolla muun muassa poissaolonsa vuoksi. Hänellä oli aikeissa oppia vielä sekini.

Se sukka ei varsinaisesti onnistunut minulta, kantapää, toivottavasti (eräs kerholainen) voi opettaa minulle sen, koska minulla on se vielä puikoilla.

yhdysvaltalainen nainen

Hänelle oli myös selvää, mitä hyötyä kerhossa käymisestä ja harrastuksen jatkamisesta oli hänelle.

Mitä pidempään tekee, sitä enemmän oppii asioita, kuten miten neuloa sukkaa. Opin ensimmäiset viisi tuhatta asiaa mitä tulee virkkaamiseen - vielä on vaikka kuinka paljon asioita, kuten erilaisia silmukoita. Mitä enemmän harjoittelee, sitä enemmän voi tehdä tuotteita, ja ymmärtää paremmin miten tehdä kaikkea.

yhdysvaltalainen nainen

7.4 Kerhon ilmapiiri

Puhuttaessa kerhon ilmapiiristä ja vuorovaikutuksesta vastaajat aloittivat ylistämällä kovasti paikkaa, missä kerhoa pidettiin, se oli heidän mielestään erityisen kaunis. Kysyttäessä seurustelusta muiden kerholaisten kanssa vastauksia ei tullut niin paljon, lähinnä kieliasiat nousivat esille. Japanilaisnaisella oli ollut selviä ongelmia pysyä mukana keskusteluissa.

Hyvää harjoitusta minulle, englannin puhuminen, minun englannin sanastoni on niin [pieni] nyt ja he puhuvat niin nopeasti, joskus minä vain [elehtii niin kuin päästäisi asiat ohi korvien].

japanilainen nainen

Hän sanoi, että sellaista se oli kuitenkin Suomessa koko ajan ja hän oli jo totunut siihen, ettei ymmärtänyt, mitä ihmiset ympärillä puhuivat. Samaan ongelmaan hän oli törmännyt muun muassa lastensa päiväkodissa ja koulussa, jossa hän ei koskaan ymmärtänyt kaikkea, mitä opettajat sanoivat.

Yhdysvaltalaisnaiselle tilanne oli päinvastainen, joten hän sai ehkä enemmän irti ryhmän vuorovaikutuksesta. Lisäksi hän oli myös ryhmässä erityisen puhelias itsekin, joten hän osaltaan huolehti keskustelujen sujuvasta etenemisestä ryhmässä.

Se oli mukavaa, se oli oikein mukavaa tavata erilaisia ihmisiä, no vaikka toinkin ystävän mukanani. Mielestäni oli mukavaa, kun kaikki puhuivat englantia, joten pystyin puhumaan heille, en osaa japania tai mitä se toinen tyttö puhui, puhutaanko Venezuelassa espanjaa vai portugalia. Oli mukava puhua ihmisille jotka olivat enemmän maahanmuuttajia.

yhdysvaltalainen nainen

Harmillisesti jäi kysymättä, mitä hän tarkoitti viimeisellä lauseellaan. Tarkoitiko hän, että oli mukava puhua ihmisille, jotka olivat enemmän maahanmuuttajia kuin suomalaiset kuten hän itse, vai ihmisille, jotka olivat enemmän maahanmuuttajia kuin hän itse? Jos hän tarkoitti jälkimmäistä vaihtoehtoa, saattoi olla, että hän näki Suomen vierailun vain jonkinlaisena pidennettynä turistiaikana, eikä hän nähnyt itseään maahanmuuttajaksi vaan esimerkiksi vierailijaksi.

Kummatkaan naiset eivät keksineet paljoa parannettavaa kerhosta ja he olivat valmiita jatkamaan sitä jatkossakin, jos joku sellaista toimintaa järjestäisi. Yhdysvaltalaisnainen mietti mahdollisuutta koko vuoden kestävään kerhoon, jossa voisi tehdä isompia projekteja, kuten neuloa sukkaa. Mutta hän kuitenkin painotti sitä, että oli hyvä, ettei kerhossa tarvinnut olla joka kerralla paikalla, sillä se olisi luonut turhaa painetta.

Se olisi ollut kivaa, jos kurssi olisi kestänyt koko vuoden. Mutta pidin siitä, ettei ollut suurta painetta tulla joka kerta, koska se ei aina onnistu. Joten se, että saattoi maksaa vain siltä kerralta kuin tuli ja kukaan ei kaivannut sinua, jos et tullut paikalle, tiedätkö ”me ei voida tehdä tätä, koska hän ei ole täällä” - sellaista painetta.

yhdysvaltalainen nainen

8 JOHTOPÄÄTÖKSIÄ KÄSITYÖKERHOSTA

Käsityökerhon pitämisessä vastaan tuli paljon asioita, joita en ollut tullut ajatelleeksi aiemmin tai jotka olivat minulle täysin uusia. Yksi tällainen seikka oli töihin käytettävä aika. Osasin varautua siihen, että kun itselläni menee työn tekemiseen aikaa tunti, täytyy siihen käsityöryhmässä varata 2 ½ tuntia. Mutta tämä koskee vain suomalaisia harrastajia, joista olen aikaisemmin saanut kokemusta. Lähes kaikilla suomalaisilla on kuitenkin pohjaa käsitöistä koulun käsityötunneilta, he ainakin tietävät, miten päin koukkuja kädessä pidetään. Kansainvälisessä käsityökerhossa oli ihmisiä, jotka eivät koskaan elämässään virkanneet tai neuloneet. Siihen nähden he oppivat kyllä nopeasti, mutta 2 ½ ei riittänyt töille alkuunkaan. Heille tekemiseen olisi täytynyt varata vähintään 5 tuntia, ellei enemmän.

Pitkään käsitöitä harrastaneena tietynlaisesta töiden valmistumiseen tarvittavasta loogisesta ajattelusta tulee itselle niin itsestään selvää, että ei osaa ottaa huomioon sitä, ettei käsityötä harrastamattomalla ole samanlaista ajattelutapaa. Siten työ, joka tuntuu itsestä helpolta vaikkapa siksi, että se noudattaa tiettyä kaavaa, voi tuntua toisesta vaikealta siinäkin tapauksessa, että kaavan selittää heille. Aloittelijoiden aika kuluu käden koordinaation miettimiseen, eikä tilaa jää kaavan hahmottamiseen tai silmukoiden laskemiseen. Siksi ensimmäiseksi työksi olisi kannattanut valita yksinkertaisempi työ.

Itselleni tämä oli hyvin silmiä avaava kokemus, jota toivottavasti voin hyödyntää jatkossakin. Työn tekeminen koostuu käden koordinaatioliikkeistä, työn eri osien hahmottamisesta, työn kaavamaisuuden havaitsemisesta ja seuraamisesta sekä valmiin työn kokonaisuuden hahmottamisesta. Lisäksi tulevat vielä värivalinnat, värien yhteen sovittaminen ja muut kauneusarvot, kuten työn jäljen tasaisuus, sekä tarkoitukselliset vaihtelut.

Etukäteen olisi pitänyt ottaa huomioon erilaiset neulontatyylit. Olen niistä kuullut joskus aikaisemmin, mutta nyt kerhoa suunnitellessani ne eivät tulleet mieleeni. Asia on vähän sama kuin oikea- ja vasenkätisyys. En voi sanoa erillaisen tyylin omaavalle, että hän tekee väärin, varsinkin jos työn jälki on sama. Kyse on vain erilaisesta tyylistä ja kulttuurieroista. Niiden kohdalla, jotka osasivat jo neuloa, ei ollutkaan mitään tarvetta muuttaa heidän tyyliään, mutta ongelmaksi muodostuivat aloittelijat. Kannattiko minun opettaa heille suomalainen tyyli neuloa, jos he pian palasivat kotimaahansa, missä he mahdollisesti kohtaisivat eri tyyllillä neulovia muita harrastajia?

Olisin mielelläni pohtinut tätä kysymystä etukäteen ja opetellut englantilaisen neulomistyylin ennen kerhon alkua. Nyt jouduin tekemään päätöksen nopeasti tilanteen yhteydessä. Näytin aloittelijoille molemmat tyyliä tehdä vasen silmukka ja sanoin, että he voisivat valita sen, kumpi tuntui helpommalta. Molemmat aloittelijat päätyivät valitsemaan englantilaisen tyylin.

Käsitöiden merkitys niitä harrastavien ulkomaalaistaustaisten naisten elämässä näytti syntyvän hyvin pitkälle oman erillisyyden ja muihin liittymisen kautta. Käsitöiden avulla saattoi irrottaa itsensä ehkä stressaavasta elämäntilanteesta ja antaa aikaa omalle itselleen. Toisaalta käsitöiden avulla saattoi käsitellä liittymistä omaan sukuun ja kulttuuriin tai uuden maan kulttuuriin. Osa ulkomaalaistaustaisista naisista vaali mielellään muistoa kotimaastaan ja pyrkivät liittämään käsitöihin muistoja sukulaisistaan. Tämä ehkä auttoi heitä vieraan maan ympäristössä siihen asti, kunnes he palasivat kotimaahansa. Toisilla oli selvästi tavoitteena sopeutuminen uuteen kulttuuriin ja he tekivät mielellään uudelle maalle tyypillisiä käsitöitä. Käsitöiden avulla he saattoivat tutustua suomalaiseen kulttuuriin. Käsitöiden merkityksiä olivat myös lahjan antaminen ja muiden ilahduttaminen sekä omien taitojen kartuttaminen.

Kuten Puusaari mainitsi, aktiivisella toiminnalla pääsee nopeammin mukaan uuteen ympäristöön ja itsevarmuus kasvaa kun tuntee onnistuvansa (Puusaari, 1997, 22). Siten jo ryhmään tuleminen ja käsitöiden tekeminen yhdessä saattoi edistää joidenkin sopeutumista Suomeen. Lisäksi tulivat ryhmässä käydyt keskustelut, joista osallistujat huomasivat, kuinka samantyyllisiä kokemuksia heillä oli ollut Suomeen muuttamisesta. Ryhmä kesti kuitenkin melko lyhyen ajan. Aktiivisen toiminnan vaikutuksen huomasi ehkä erityisesti niistä osallistujista, jotka olivat jo aiemmin lähteneet mukaan käsityökeskuksen toimintaan. Vaikka heillä ei ollut käsityötaustaa omassa maassaan, uudet opitut taidot edistivät heidän itseluottamustaan, viihtymistään ja halua viipyä Suomessa pidempään. Eron keskusteluissa huomasi siinä, että heillä ei ollut vastaavaa tarvetta vertailla oman maansa tapoja ja suomalaisten tapoja keskenään, kuin

toisella osalla ryhmäläisistä. He olivat mahdollisesti tämän vaiheen sopeutumisessaan jo ohittaneet. Tähän ei vaikuttanut niinkään maassa vietetty aika, sillä keskustelijat olivat viettäneet Suomessa hyvin samanmittaisia aikoja. Erot löytyivät enemmän siitä, miten aktiivisesti he olivat mukana erilaisissa toiminnoissa täällä Suomessa.

Haastattelun japanilaisen naisen tilanteessa suomalaistyylisten käsitöiden tekeminen saattoi korvata hänelle kielelliset puutteet saada tietoa uudesta maastaan ja sen kulttuurista. Käsitöiden avulla hän saattoi käsitellä Suomeen muuttamiseen liittyviä kysymyksiä, ehkä jopa tiedostamattaankin. Informaatiota pystyi saamaan koskemalla, katsomalla, tekemällä ja eri materiaaleja tunnistelemalla. Tämä liittyy Ihatsun mainitsemaan käsitöiden materiaalin tunnustaanuttamiseen, mutta myös suoraan tapaan saada informaatiota ilman välikäsiä. Sopeutumistyötä saattoi tehdä näin ehkä alitajuisella tasolla ja siten kommunikoinnin ongelmat eivät latistaneet hänen toimintatartmoaan.

Osallistujien haastattelujen perusteella käsityökerhon ensisijainen hyöty heille oli uuden oppiminen käsitöiden saralla. Tätä he olivat tulleet kerhosta myös hakemaan. Muut hyödyt kerhosta kuten kodista ulos pääseminen ja muiden ihmisten tapaaminen olivat mukava lisä, mutta ei varsinainen syy tulla kerhoon. Nämä asiat vaikuttivat kuitenkin ehkä toiminnan taustalla. Haastateltavat ajattelivat käsityökerhoa lähinnä arkipäivän hyötynäkökulmasta, mikä viittaisi siihen, että sopeutumistyötä tehtiin muun toiminnan taustalla

Käsitöihin innostamiseen käsityökerholla voi sanoa olleen vaikutusta, sillä monesti uuden oppiminen innostaa tekemään lisää. Ryhmän jäsenistä ainakin jotkut ilmaisivat innostustaan minä osaan -tyylisesti, mikä kuuluu osana sosiokulttuuriseen innostamiseen. Useat kertoivat innostuneensa kurssin myötä esimerkiksi virkkaamaan enemmän. Tosin on vaikea tietää, kuinka pitkälle innostus kestää kurssin päättymisen jälkeen, mutta ainakin se jättää osallistujien mieleen ajatuksen siitä, että he ovat halutessaan kykeneväisiä kohtaamaan ja ylittämään käsitöihin liittyviä haasteita ja toteuttamaan haaveitaan. Karppisen mukaan tällainen ajattelu voi auttaa myös muiden elämän haasteiden kohtaamisessa ja ylittämisessä (Karppinen, 2008, 102).

Käsityökerho oli positiivinen kokemus osallistujille siltä osin, että he oppivat uusia taitoja, joita eivät olleet ennen osanneet kuten virkkaamista ja neulomista. Kun huomaa oppivansa uusia asioita, saa se aikaan tyytyväisyyttä ja onnistumiseniloa. Lisäksi muiden osallistujien kehu valmiista työstä vahvistavat onnistumisen tunnetta. Niille ryhmäläisille, jotka eivät käyneet töissä, oli varmasti hyvä saada onnistumisen kokemuksia käsityökerhosta.

Jo pienikin onnistuminen voi antaa ihmiselle tyytyväisyyden tunteen, mikä edistää ihmisen hyvinvointia. Onnistumisista iloittiin ryhmässä esimerkiksi erään osallistujan tapaan hihkaisemalla ”she can be taught” tai vähäeleisempänä hiljaisena myhäilynä, kun joku toinen ihasteli heidän työtään. Ne jotka osasivat käsitöitä paremmin jo alun alkaenkin, saattoivat neuvoa muita ja huomata edistyvänsä töissä nopeammin kuin toiset. Myös haastattelussa yh-

dysvaltalainen nainen mainitsi, kuinka onnistunutta työtä katsoessa hänelle tulee tyytyväisyyden tunne saavutuksesta.

9 OPINNÄYTETYÖN POHDINTAA

Pidän koko opinnäytetyötäni onnistuneena prosessina käsityöryhmään osallistuneiden naisten ja oman oppimiseni kannalta. Minulla ei ollut työssä varsinaista työelämäyhteyttä, sillä Tyttöjen Talo tarjosi vain tilat eikä puuttunut muuten kerhon toimintaan. Siinä mielessä kerho oli kokonaan oma ponnistukseni. Kokosin kasaan ryhmän, hankin tilat ja järjestin ryhmäläisille ohjelmaa, josta oli hyötyä ja iloa meille kaikille. Jouduin toimimaan kerhon järjestämisessä yrittäjämäisesti ja olemaan itse vastuussa kaikesta. Suuri oppi tuli minulle myös kerhon vetämisestä ja itselleni uudenlaisen ryhmän ohjaamisesta. Ohjaaminen englanniksi tarkoitti sitä, että jouduin miettimään tarkemmin, mitä sanon ja miten ohjeistan ohjattavia. Haastattelujen tekeminen oli myös mielenkiintoista, sillä se avasi uusia puolia ryhmän jäsenistä, mitä en ollut huomannut kerhokertojen aikana. Haastattelut valottivat motivaatiota osallistujien toiminnan takana ja auttoivat ymmärtämään heidän käytöstänsä kerhokertojen aikana. Kerhon vetäminen ja havainnointi sekä haastattelu täydensivät hedelmällisellä tavalla toisiaan, enkä usko, että olisin saanut niin paljon aiheestani irti ilman jompaakumpaa.

Työssä tuli vastaan myös paljon ongelmia, joita en ollut osannut ottaa huomioon ja jotka olisi voinut hoitaa toisella tavalla. Etukäteen olisi pitänyt paremmin miettiä osallistujien taitotasoa ja kysyä sitä heiltä vielä tarkemmin, jotta olisin osannut ottaa helpomman työn heti ensimmäisellä kerralla. Mielestäni oli kuitenkin hyvä, että en lyönyt liian tiukasti etukäteen lukkoon kerhossa tehtäviä tuotteita, sillä se olisi osoittautunut turhaksi joka tapauksessa. Olin alun perin ajatellut ottaa joka kerralle eri tekniikan, mutta kun huomasin, miten hankalaa sekä virkkaaminen että neulominen oli suurimmalle osalle ryhmäläisiä, muutin suunnitelmiani ja jatkoimme samoilla tekniikoilla, jotta osallistujat saattoivat oppia ne ja saada onnistumisen kokemuksia. Tämä näytti olleen hyvä ratkaisu, varsinkin virkkaamisen oppimiseen monet olivat tyytyväisiä.

Olen tässä työssä pyrkinyt tuomaan useassa kohtaa esiin oppimiani asioita. Itselleni oli tärkeää tietää, että oma tyylini ohjata ja kohdata ihmisiä on toimiva ja kantaa hedelmää, sillä sain paljon positiivista palautetta ohjattavilta. Vaikka yhteisöllisyys ryhmäläisten kesken ei lähtenyt aivan niin voimakkaasti eteenpäin kuin olin toivonut, olen silti tyytyväinen siihen, että osallistujat tuntuivat saaneen positiivisia kokemuksia ryhmästä, mikä toivottavasti edisti heidän sopeutumista suomalaiseen yhteiskuntaan, olivat he täällä sitten lyhyen tai pitkän aikaa. Haastattelun perusteella voin todeta, että käsitöiden avulla haastateltavat käsitelivät erillisyyden ja liittymisen kysymyksiä, mihin heillä oli ehkä tarve vieraaseen maahan muuttamisen johdosta. Haastatteluja olisi voinut olla vielä enemmänkin ja ne olisivat voineet kattaa enemmän aihealueita, jos aikaa työlle olisi ollut enemmän.

Työni pysyi kohtuullisen hyvin aikataulussaan, joskin muutamia viivytyksiä matkan varrella tuli. Opinnäytetyö oli minulle voimaannuttava kokemus, sillä se valoi uskoa omiin kykyihini. Opin hahmottamaan isompia aihekokonaisuuksia, mutta jakamaan niitä myös pienempiin osiin, sillä joskus liian suuri kokonaisuus voi tuntua lamauttavalta, kun ei tiedä mistä aloittaa. Kun keskittyy yhteen asiaan kerrallaan, ei suurikaan kokonaisuus tunnu liian isolta vaan koostuu pikkuhiljaa niin kuin palapelin kuva. Vasta lopussa tietää, mikä todella oli merkityksellistä ja mikä ei, mutta huomaa myös, miten matkan varrella on tullut tehneeksi myös paljon oikeita valintoja.

Opinnäytetyö vahvisti käsitystäni siitä, että ulkomaalaistaustaisille pitäisi järjestää lisää harrastusryhmiä, joissa opetusta olisi tarjolla englannin kielellä ja jossa huomioon otettaisiin myös harrastuksen aikuiset vasta-alkajat. Se mikä suomalaisille on tuttua ja ehkä hieman tylsää, voi olla ulkomaalaiselle suuri elämys ja tärkeä suomalaista kulttuuria avaava tekijä. Lisäksi ulkomaalais-taustaiselle tällainen harrastusryhmä voi olla arjen henkireikä, joka auttaa jaksamaan uudessa kotimaassa.

LÄHTEET

Hirsjärvi, S., Remes, P. & Sajavaara, P. 2001. Tutki ja kirjoita. Vantaa: Tummavuoren Kirjapaino Oy.

Ihatsu, A-M. 2006. Käsityö – uusiutuva luonnonvara. Teoksessa Kaukinen, L. & Collanus, M. (toim.) Tekstejä ja kangastuksia. Puheenvuoroja käsityöstä ja sen tulevaisuudesta. Tampere: Juvenes Print.

Karppinen, S. 2008. Innostamisen pedagogiikkaa käsityössä ja taiteessa. Teoksessa Karppinen, S., Ruokonen, I. & Uusikylä, K. (toim.) Nuoret ja taide – ilolla ja innolla, uhmalla ja uholla – Kirjoituksia murrosikäisten taito- ja taidikasvatuksesta. Helsinki: Oy FINN LECTURA Ab, 101–111.

Kaukinen, L. 2004. Käsityöt institutionaalisina genreinä. Teoksessa Kupiainen, T. (toim.) Käsillä tehty. Helsinki: Edita Prima Oy.

Lehti, H. 2012. Käsityö tekee hyvää aivoille. Tekstiilopettaja-lehti. Viitattu 08.3.2014. <http://www.tekstiilopettajaliitto.fi/lehti/2012-03/kasilla.html>

Maahanmuuton vuosikatsaus, 2011. Sisäasiainministeriö. Viitattu 21.2.2014. http://www.migri.fi/download/34214_maahanmuutto_2011_tilastokatsaus.pdf

Myrén, K. 1999. POIS PAITSIOSTA – maahanmuuttajien liikuntaharrastukset ja vapaa-ajanvietto Suomessa. Jyväskylä: Kopijyvä Oy.

Nykänen, A-M. 2012. Hyöty vai haitta, uhka vai uhri? Argumentit maahanmuuton puolesta ja vastaan Suomessa vuosina 2003 – 2011. Turku: Siirtolaisuusinstituutti.

Puusaari, H. 1997. Kulttuurinmuutos koettelee maahanmuuttajaa: psykososiaalinen kohtaaminen. Teoksessa Pitkänen, P. (toim.) Näkökulmia monikulttuuriseen Suomeen. Helsinki: Oy Edita Ab, 21–32.

Pöllänen, S. 2011. Käsityön pedagogiset mallit ja niiden hyödyntäminen terapeuttisessa toiminnassa ja ohjauksessa. Hämeenlinna. 11.11.2011. Ota Ry. Seminaarin muistiinpanot ja jaettu moniste.

Pöllänen, S. 2012. Käsityö ja psyykinen hyvinvointi käsityön tutkimuskentässä. AMK-lehti, no 1. Viitattu 3.4.2014. <http://www.uasjournal.fi/index.php/uasj/article/viewFile/1363/1289>

Saarenpää, T. & Korpela, M. 2011. Työtä ja toivoa. Maahanmuuttajamiesten haasteita ja tarpeita. Teoksessa Korpela, M. & Pietarinen, K. (toim.) Veljiä vertaisia. Työkaluja maahanmuuttajamiesten ryhmätoimintaan. Helsinki: Suomen Pakolaisapu ry, 12–23.

Sallinen, M., Kandolin, I. & Puola, M. 2007. Psykkinen ja sosiaalinen hyvinvointi. Elämisen rytmi. Terveyskirjasto Duodecim. Viitattu 3.4.2014. http://www.terveyskirjasto.fi/terveyskirjasto/tk.koti?p_artikkeli=onn00004

Tampere. Maahanmuuttajien palvelut. Perhe- ja sosiaalipalvelut. Viitattu 13.1.2014. <http://www.tampere.fi/perhejasosiaalipalvelut/maahanmuuttajat.html>

Vilka, H. 2005. Tutki ja kehitä. Helsinki: Otavan Kirjapaino Oy.

KÄSITYÖKERHON MAINOS

**DOES YOUR DAY NEED CHEERING UP?
WOULD YOU LIKE TO SPEND TIME WITH OTHERS
WHILE MAKING EASY HANDICRAFTS?**

Come to an international crafts club on Tuesdays 11th Feb. – 11th Mar. From 11:00 – 13:30

In the club we will crochet, knit and and make other crafts.

You can get guidance both in English and in Finnish.

Location: Tampere Girls House, Keskustori 7 A 5 (3rd floor)

Price: 5€/time + materials (includes coffee!)

For enrollments and further information please email pauliina.viljanen@student.hamk.fi

The craft club is part of my Bachelor's thesis.

Welcome!

**KAIPAANKO ARKESI PIRISTYSTÄ?
HALUAISITKO VIETTÄÄ AIKAA YHDESSÄ MUIDEN
KANSSA HELPPOJA KÄSITOITA TEHDEN?**

Tule kansainväliseen käsityöryhmään tiistaisin 11.2. – 11.3.2014 klo 11 – 13.30

Kurssilla virkataan, neulotaan ja askarrellaan esim. kortteja.

Ohjausta saat niin suomeksi kuin englanniksi!

Paikka: Tyttöjen Talo, Keskustori 7 A 5 (3. krs.)

Kurssin hinta: 5€/kerta + materiaalimaksut (sis. kahvin!)

Ilmoittautumiset ja lisäkysymykset sähköpostilla pauliina.viljanen@student.hamk.fi

Käsityöryhmä on osa opinnäytetyötäni.

Tervetuloa!

TYÖOHJEET

A HEART VALENTINE'S DAY CARD

You will need:

A size 2½ crocheting hook,
thin cotton or acrylic yarn,
cardboard, glue, decoratives

1st row: 2 chain stitches, make 3 double crochets (dc) in the first stitch. (3)

2dn row: make 2 dc in the first stitch, 1 dc, 2 dc in the last. (5)

3rd row: 2 dc in the first, 3 dc, 2 dc in the last. (7)

4th row: 2 dc in the first, 5 dc, 2 dc in the last. (9)

5th row: 2 dc in the first, 7 dc, 2 dc in the last. (11)

6th row: 11 dc

7th row: 2 dc in the first, 9 dc, 2 dc in the last. (13)

8th row: 2 dc in the first, 11 dc, 2 dc in the last. (15)

9th row: 2 dc in the first, 13 dc, 2 dc in the last. (17)

10th - 16th rows: 17 dc

11th row: 7 dc, 2 dc together (dctog), turn around

12th row: 8 dc

13th row: 6 dc, 2 dctog

14th row: 2 dctog, 3 dc, 2 dctog

15th row: jump over 1 stitch, 2 dc, 2 dctog

Cut the yarn and pull through the loop.

Fasten the yarn to the 9th stitch.

11th row: 2 dctog, 7 dc, turn around

12th row: 8 dc

13th row: 2 dctog, 6 dc

14th row: 2 dctog, 3 dc, 2 dctog

15th row: 2 dctog, 1 dc, jump over 1 stitch, 1 dc

Cut the yarn and fasten off.

End the yarns. Cut a piece of cardboard and glue the heart into it. Decorate the card as you like.

POTHOLDER

Square/ rectangle

Make 27 stiches (or more if you want bigger potholder)

Start making double crochet to each stich from the second of the hook till the end of the row.

After each row make 1 stich before turning around.

Change colour after every fourth row.

Finishing

Make double crochet around the the whole piece, in each corner make 3 dc to the same stich.

Make a hanger by attaching the yarn to the corner, make 14 stiches and attach to the next stich. Turn around and make double crochet around the hanger to make it stonger. At the end make half crochet. Fasten the ends carefully.

Round

Make 5 stiches and attach them as a circle with half crohcet.

Make 6 double crochet to the circle.

Make 2 dc to every stich. (12)

Make 1 dc and 2 dc to every other stich. (18)

Make 2 dc and 2 dc to every third stich. (24)

Make 3 dc and 2 dc to every fourth stich. (30)

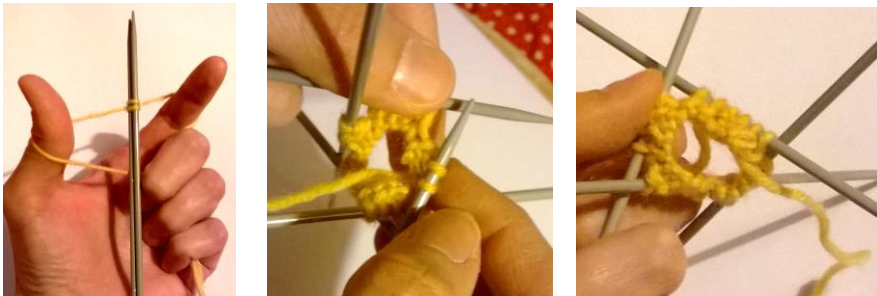
Continue this pattern as long as the potholder is as big as you want it to be.

Make hanger as above.

MINISOCK

Cast on 20 stitches and divide onto 4 needles as 6, 4, 6, 4
Work 2 knit 2 purl for 11 rows.

Heel: Combine 1st and 4th needles, knit normally to the end of the 1st needle and turn around

Row 1: slip one stitch, purl all remaining stitches

Row 2: slip one stitch, knit one stitch, repeat to the end

Repeat these two rows 5 times

Turn heel: With purl side facing you, work

Row 1. slip one stitches, purl 5 sts, purl 2 together, turn

Row 2. slip 2 sts, knit 1, knit 2 together, turn

Row 3. slip one stitches, purl 2, purl 2 together, turn

Repeat rows 2 and 3 until there is 4 stitches on the needle

Heel gusset: Divide remaining heel sts onto 2 needles

Pick up 7 sts along left side of heel flap and knit them from the back loop

Knit 2 needles normally

Pick up 7 sts along right side of the heel flap and knit them from the back loop + 2 sts of the heel

You should have 9 sts on the 1st needle, 5 sts on 2nd and 3rd needle and 9 sts on the 4th needle.

Decrease as follows:

Round 1:

Needle 1: knit across until 2 remain, knit 2 together

Needles 2 & 3: knit across

Needle 4: slip one stitch, knit one stitch and then pull the slipped stitch over the knitted stitch, knit the remaining sts

Round 2:

Knit all sts.

Decrease on every other round until there's 5 stitches left on each needle.
After this keep knitting plain rounds 4-5 rounds.

Toe:

Decrease as follows:

Needle 1: knit across until 2 sts remain, knit 2 together

Needle 2: slip, knit and pull over the knitted stitch, then knit across

Needle 3: same as 1st one

Needle 4: same as 2nd one

Repeat until 4 stitches remain (1 on each needle), cut the yarn and pull through each sts

Finish the ends.

You can crochet few stitches to the sock and add a ring to make the sock as a key ring.

HAASTATTELUKYSYMYKSET

1. What is the meaning/importance of handicrafts in general in your everyday life?
2. Have you done crafts before the craft club and what kind of crafts?
3. What kind of feelings making handicrafts awakes in you?
4. What made you come to the craft club?
5. How did you experieced the craft club?
  - 5.1 How do you feel about the techniques and products?
  - 5.2 Do you feel you got enough guidance?
6. How do you think you can benefit what you have learned in craft club?
7. Have you done crafts after the club? What kind of?
8. Has it increased the amount of craft you do that you participated the craft club?
9. How do you plan to take advantage of the skills you've learned?
10. How did you experience the atmosphere of the draft club?
11. How did you experiece the socializing with other participants during the craft club?
12. Do you feel the craft club lived up to your expectations? How/ How it didn't?
13. How would you improve the craft club?
14. Would you be willing to continue going to the craft club in the same or some other format?
  - 14.1 If you would continue the club would you want to do one big work that continued during many times or small work that would take just one time?